CTET SS L1 Hindi L2 Telugu P2

Topic:- CDP_P2_CTET

1) Which of the following is **NOT** included in physical development ?

(1) Changes in body size and proportions

(2) Functioning of body systems

(3) Perceptual and motor capacities

(4) Changes in emotional communication

निम्न में से क्या शारिरिक विकास में शामिल नहीं है?

(1) शारिरिक आकार व अनुपात में बदलाव

(2) शारिरिक प्रणाली का कार्य

(3) प्रतिबोधिक व गतिक कौशल

(4) संवेगात्मक संप्रेक्षण में बदलाव

[Question ID = 31][Question Description = S12_CDP_Q001]

1. 1 [Option ID = 121]
2. 2 [Option ID = 122]
3. 3 [Option ID = 123]
4. 4 [Option ID = 124]

2) The course of development of children -

(1) Is fixed at birth.

(2) Can be altered with appropriate support from the environment.

(3) Is uniform and follows the same pace across cultures.

(4) Is totally unpredictable since it is disorderly.

बच्चों के विकास का क्रम :

(1) जन्म के समय निश्चित हो जाता है।

(2) पर्यावरण से उचित सहायता के साथ बदला जा सकता है।

(3) एक समान है और सभी संस्कृतियों में विकास की गति समान रहती है।

(4) पूरी तरह से अप्रत्याशित है क्योंकि यह अव्यवस्थित है।

[Question ID = 32][Question Description = S12_CDP_Q002]

1. 1 [Option ID = 125]
2. 2 [Option ID = 126]
3. 3 [Option ID = 127]
4. 4 [Option ID = 128]

3) An important primary agency of socialization is -

(1) Library

(2) School

(3) Family

(4) Government

सामाजीकरण की प्रमुख प्राथमिक संस्था कौन सी है?

(1) पुस्तकालय

(2) स्कूल

(3) परिवार

(4) सरकार

[Question ID = 33][Question Description = S12_CDP_Q003]

1. 1 [Option ID = 129]
2. 2 [Option ID = 130]
3. 3 [Option ID = 131]
4. 4 [Option ID = 132]

4) Children in __________ stage can reason hypothetically and develop concerns around social issues.

(1) Sensori - motor stage

(2) Pre - operational stage

(3) Concrete operational stage

(4) Formal operational stage

किस चरण में बच्चे निगमनात्मक तर्क कर पाते हैं व सामाजिक मुद्दों से सरोकार रखते हैं?

(1) संवेदी चालक अवस्था

(2) पूर्व संक्रियात्मक अवस्था

(3) मूर्त संक्रियात्मक अवस्था

(4) अमूर्त संक्रियात्मक अवस्था

[Question ID = 34][Question Description = S12_CDP_Q004]

1. 1 [Option ID = 133]
2. 2 [Option ID = 134]
3. 3 [Option ID = 135]
4. 4 [Option ID = 136]

5) One of major criticisms of Piaget's theory of cognitive development is that -

(1) He did not consider children as active beings.

(2) He gave too much importance to the role of language in cognition.

(3) He did not take into account the influence of culture and society.

(4) He laid too much emphasis on use of reward and punishment.

जॉ पियाजे के संज्ञानात्मक विकास की एक प्रमुख आलोचना है कि :

(1) उन्होंने बच्चों को सक्रिय कर्ताओं के रूप में नहीं देखा।

(2) उन्होंने अधिगम में भाषा की बहुत महत्वपूर्णता प्रस्तावित की।

(3) उन्होंने समाज और संस्कृति के प्रभाव को ध्यान में नहीं रखा।

(4) उन्होंने ईनाम व सज़ा के प्रयोग को बहुत ज्यादा प्रमुखता दी।

[Question ID = 35][Question Description = S12_CDP_Q005]

1. 1 [Option ID = 137]
2. 2 [Option ID = 138]
3. 3 [Option ID = 139]
4. 4 [Option ID = 140]

6)

According to Piaget which of these factors does **not** play an important role in cognitive development ?

(1) Activity

(2) Exploration

(3) Language

(4) Biological Maturation

पियाजे के अनुसार इनमें से कौन सा कारक संज्ञानात्मक विकास में महत्वपूर्ण भूमिका **नहीं** निभाता है?

(1) गतिविधि

(2) अन्वेषण

(3) भाषा

(4) जैविक परिपक्वता

[Question ID = 36][Question Description = S12_CDP_Q006]

1. 1 [Option ID = 141]
2. 2 [Option ID = 142]
3. 3 [Option ID = 143]
4. 4 [Option ID = 144]

7)

The stage 5 'Social contract orientation' of post - conventional morality as given by Lawrence Kohlberg is marked by the belief that -

(1) The physical consequences of an action determine goodness or badness.

(2) Obeying rules should bring some sort of benefit in return.

(3) In order to maintain social order fixed rules must be established and obeyed.

(4) Moral decisions should be made in terms of self - chosen ethical principles.

लॉरेंस कोहलबर्ग द्वारा दिए गए उत्तर पारंपरिक नैतिकता के पांचवे चरण 'सामाजिक अनुबंध अभिविन्यास' में व्यक्ति मानते है कि :

(1) किसी क्रिया के भौतिक परिणाम ही उसकी अच्छाई या बुराई निर्धारित करते है।

(2) नियमों का पालन करने के बदले में किसी प्रकार का लाभ मिलना चाहिए।

(3) सामाजिक व्यवस्था को बनाए रखने के लिए निश्चित नियमों को स्थापित करना और उनका पालन करना आवश्यक है।

(4) नैतिक निर्णय स्व-चुने हुए नैतिक सिद्धांतों के संदर्भ में किए जाने चाहिए।

[Question ID = 37][Question Description = S12_CDP_Q007]

1. 1 [Option ID = 145]
2. 2 [Option ID = 146]
3. 3 [Option ID = 147]
4. 4 [Option ID = 148]

8)

The idea that children should be guided and assisted in their learning as per the cultural context has been proposed by :

(1) Howard Gardner

(2) Lawrence Kohlberg

(3) Jean Piaget

(4) Lev Vygotsky

यह विचार कि बच्चों के सीखने में उनके सांस्कृतिक संदर्भ के अनुसार उनकी सहायता व मार्गदर्शन देना चाहिए किसने प्रस्तावित किया है?

(1) हावर्ड गार्डनर

(2) लावरेंस कोहलबर्ग

(3) जॉ पियाजे

(4) लेव व्यागोत्सकी

[Question ID = 38][Question Description = S12_CDP_Q008]

1. 1 [Option ID = 149]
2. 2 [Option ID = 150]
3. 3 [Option ID = 151]
4. 4 [Option ID = 152]

9) Giving hints and cues ; modelling the thought process for the students are examples of -

(1) Conditioning

(2) Delayed imitation

(3) Rote memorisation

(4) Scaffolding

विद्यार्थियों को संकेत व इशारे देना; सोच-विचार की प्रक्रियाओं को 'माडल' करना, किसके उदाहरण हैं?

(1) अनुकुलन

(2) विलंबित अनुसरण

(3) रटकर स्मरण

(4) पाड़

[Question ID = 39][Question Description = S12_CDP_Q009]

1. 1 [Option ID = 153]
2. 2 [Option ID = 154]
3. 3 [Option ID = 155]
4. 4 [Option ID = 156]

10) In a progressive classroom -

(1) children engage in purposeful activities that realises their potential.

(2) teacher is at the centre of all the teaching - learning activities.

(3) textbook is the only source of learning.

(4) exams are at the centre of all teaching - learning.

एक प्रगतिशील कक्षा में :

(1) बच्चे अर्थपूर्ण गतिविधियों में संलग्न होते हैं जिससे वे अपनी क्षमता के अनुसार कार्य कर पाएँ।

(2) शिक्षक सभी सीखने-सीखाने का केन्द्र है।

(3) पाठ्यपुस्तक ही सीखने का एकमात्र स्त्रोत है।

(4) सभी सीखने-सीखाने का केन्द्र परिक्षाएँ हैं।

[Question ID = 40][Question Description = S12_CDP_Q010]

1. 1 [Option ID = 157]
2. 2 [Option ID = 158]
3. 3 [Option ID = 159]
4. 4 [Option ID = 160]

11)

Individuals with __________ are able to distinguish between specific pitches, tones and rhythms that other may miss.

(1) Logico - mathematical intelligence

(2) Bodily - kinesthetic intelligence

(3) Interpersonal intelligence

(4) Musical intelligence

__________ वाले व्यक्ति विशिष्ट स्वरों, लय और ताल के बीच अंतर करने में सक्षम होते है जिसे पहचानने में अन्य चूक सकते हैं?

(1) तर्क-गणितीय बुद्धि

(2) शारिरिक-गति संवेदनात्मक बुद्धि

(3) अंतरवैयक्तिक बुद्धि

(4) संगीतमय बुद्धि

[Question ID = 41][Question Description = S12_CDP_Q011]

1. 1 [Option ID = 161]
2. 2 [Option ID = 162]
3. 3 [Option ID = 163]
4. 4 [Option ID = 164]

12) According to Lev Vygotsky language -

(1) does not influence cognitive development.

(2) is critical for cognitive development.

(3) hinders cognitive development.

(4) lags behind cognitive development.

लेव व्यागोत्सकी के अनुसार, भाषा :

(1) की संज्ञानात्मक विकास में कोई भुमिका नहीं है।

(2) संज्ञानात्मक विकास में बेहद महत्वपूर्ण है।

(3) संज्ञानात्मक विकास में बाधा डालती है।

(4) संज्ञानात्मक विकास के पीछे रहती है।

[Question ID = 42][Question Description = S12_CDP_Q012]

1. 1 [Option ID = 165]
2. 2 [Option ID = 166]
3. 3 [Option ID = 167]
4. 4 [Option ID = 168]

13)

Assertion (A) : It is important for middle school teachers to enable the students to look at the portrayal of gender stereotypes in the media critically.

Reason (R) : Media is an important socialising agency.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

कथन (A) : माध्यमिक स्कूल के शिक्षकों के लिए यह महत्वपूर्ण है कि वे मीडिया में जेंडर रूढ़िवादिता के चित्रण को आलोचनात्मक रूप से देखने के लिए छात्रों को सक्षम करें।

तर्क (R) : मीडिया सामाजिकरण की एक महत्वपूर्ण संस्था है।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)** की।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 43][Question Description = S12_CDP_Q013]

1. 1 [Option ID = 169]
2. 2 [Option ID = 170]
3. 3 [Option ID = 171]
4. 4 [Option ID = 172]

14) Which of the following statements about assessment of children is NOT correct ?

(1) Assessment should help in assessing readiness levels.

(2) Assessment should help in generating anxiety and fear.

(3) Assessment should be carried out using a variety of means.

(4) Assessment should include peer and self - assessment.

बच्चों के आकलन के बारे में निम्नलिखित में से कौन सा कथन सही **नहीं** है?

(1) आकलन से बच्चों की तैयारी को परखने में मदद मिलनी चाहिए।

(2) आकलन से चिंता और भय पैदा करने में मदद मिलनी चाहिए।

(3) मूल्यांकन विभिन्न साधनों का उपयोग करके किया जाना चाहिए।

(4) मूल्यांकन में सहकर्मी और स्व-मूल्यांकन शामिल होना चाहिए।

[Question ID = 44][Question Description = S12_CDP_Q014]

1. 1 [Option ID = 173]
2. 2 [Option ID = 174]
3. 3 [Option ID = 175]
4. 4 [Option ID = 176]

15) How is assessment linked to learning ?

(1) There is no link between assessment and learning.

(2) Assessment should take place at the end of learning.

(3) Assessment should be an integral part of learning.

(4) Learning should be directed towards assessment.

आकलन सीखने से कैसे जुड़ा है?

(1) आकलन और सीखने के बीच कोई संबंध नहीं है।

(2) आकलन सीखने के अंत में होना चाहिए।

(3) आकलन सीखने का एक अभिन्न अंग होना चाहिए।

(4) सीखने को मूल्यांकन के आधार पर निर्देशित किया जाना चाहिए।

[Question ID = 45][Question Description = S12_CDP_Q015]

1. 1 [Option ID = 177]
2. 2 [Option ID = 178]
3. 3 [Option ID = 179]
4. 4 [Option ID = 180]

16)

Inclusive education in schools should -

(1) aim at eliminating the discriminatory and exclusionary practices that are a result of an attitude towards an individual or a group.

(2) identify, classify and appropriately label group of children who have specific learning needs.

(3) make provisions for special education of children who are 'not normal' only.

(4) seggregate children based on academic abilities.

विद्यालयों में समावेशी शिक्षा :

(1) को किसी व्यक्ति या समूह विशेष के प्रति दृष्टिकोण के परिणाम स्वरूप उपजी भेदभावकारी और बहिष्कारी गतिविधियों को दूर करने का उद्देश्य रखना चाहिए।

(2) को विशिष्ट अधिगम आवश्यकताओं वाले बच्चों के समूह की पहचान करनी चाहिए, उनका वर्गीकरण करना चाहिए व उनको उचित रूप से लेबल करना चाहिए।

(3) को केवल उन्हीं बच्चों के लिए विशेष शिक्षा का प्रावधान करना चाहिए जो 'सामान्य' नहीं है।

(4) को बच्चों की आकादमिक योग्यताओं के आधार पर उनका पृथकीकरण करना चाहिए।

[Question ID = 46][Question Description = S12_CDP_Q016]

1. 1 [Option ID = 181]
2. 2 [Option ID = 182]
3. 3 [Option ID = 183]
4. 4 [Option ID = 184]

17) Teachers can encourage children to think creatively by -

(1) asaking them to think of different ways to solve a problem.

(2) asking them to memorize answers

(3) asking recalls based questions

(4) asking them to focus on only one aspect of a problem

शिक्षक बच्चों को रचनात्मक रूप से सोचने के लिए प्रोत्साहित कर सकते है?

(1) उन्हें किसी समस्या को हल करने के विभिन्न तरीकों के बारे में सोचने के लिए कहकर

(2) उन्हें उत्तर रटने के लिए कहकर

(3) प्रत्यास्मरण पर आधारित प्रश्न पूछकर

(4) उन्हें किसी समस्या के एक पहलू पर ध्यान केंद्रित करने के लिए कहकर

[Question ID = 47][Question Description = S12_CDP_Q017]

1. 1 [Option ID = 185]
2. 2 [Option ID = 186]
3. 3 [Option ID = 187]
4. 4 [Option ID = 188]

18) To cater to diversity in a classroom the teachers should focus on -

(1) Seggregation

(2) Labelling

(3) Negative discrimination

(4) Equity

कक्षा में विविधता को पोषित करने के लिए शिक्षकों को किस पर ध्यान देना चाहिए?

(1) पृथक्करण

(2) नामीकरण

(3) नकारात्मक भेदभाव

(4) समता

[Question ID = 48][Question Description = S12_CDP_Q018]

1. 1 [Option ID = 189]
2. 2 [Option ID = 190]
3. 3 [Option ID = 191]
4. 4 [Option ID = 192]

19) In a diverse class with students from disadvantaged backgrounds a teacher should -

(1) discourage all children from bringing their experiences to the class.

(2) encourage only children from dominant groups to share their experiences.

(3) encourage only children from disadvantaged groups to share their experiences.

(4) share her own experiences and encourage all children to share their experiences.

वंचित पृष्ठभूमि के छात्रों वाली विविधता की कक्षा में एक शिक्षक को :

(1) सभी बच्चों को अपने अनुभवों को कक्षा में लाने से हतोत्साहित करना चाहिए।

(2) केवल प्रभावशाली समूहों के बच्चों को अपने अनुभव साझा करने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

(3) केवल वंचित समूहों के बच्चों को अपने अनुभव साझा करने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

(4) अपने अनुभव साझा करना चाहिए और सभी बच्चों को अपने अनुभव साझा करने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

[Question ID = 49][Question Description = S12_CDP_Q019]

1. 1 [Option ID = 193]
2. 2 [Option ID = 194]
3. 3 [Option ID = 195]
4. 4 [Option ID = 196]

20)

Assertion (A) : It is important to provide appropriate materials such as manipulatives calculators and maths apps to students struggling with dyscalculia.

Reason (R) : Students having autism perform repetitive motor actions.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

अभिकथन (A) : गुणज वैक्लय से जूझ रहे विद्यार्थियों को उपयुक्त सामग्री जैसे कि हस्त-कौशलयुक्त वस्तुएँ, गणक यंत्र और गणित के ऐप उपलब्ध कराना महत्वपूर्ण है।

तर्क (R) : स्वलीनता से जुझ रहे विद्यार्थी गत्यात्मक क्रियाओं को बार-बार दोहराते हैं।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)** की।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 50][Question Description = S12_CDP_Q020]

1. 1 [Option ID = 197]
2. 2 [Option ID = 198]
3. 3 [Option ID = 199]
4. 4 [Option ID = 200]

21) The process of problem - solving is hindered by :

(1) Analogical thinking

(2) Heuristics

(3) Means - end analysis

(4) Functional fixedness

समस्या–समाधान की प्रक्रिया किसके द्वारा बाधित होती है?

(1) अनुरूपित सोच

(2) स्वानुभाविकता

(3) साधन लक्ष्य विश्लेषण

(4) प्रकार्यात्मक स्थिरता

[Question ID = 51][Question Description = S12_CDP_Q021]

1. 1 [Option ID = 201]
2. 2 [Option ID = 202]
3. 3 [Option ID = 203]
4. 4 [Option ID = 204]

22)

Assertion (A) : Teachers who believe that ability is not fixed and can be changed by putting in efforts are likely to motivate students to improve their performance at schools.

Reason (R) : Motivation is linked to beliefs teachers have about the abilities of students.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

अभिकथन (A) : जो शिक्षक यह मानते हैं कि क्षमता निश्चित नहीं है और प्रयास करके उसे बदला जा सकता है, छात्रों को स्कूलों में अपने प्रदर्शन में सुधार करने के लिए प्रेरित करने की संभावना प्रस्तुत करने हैं।

तर्क (R) : अभिप्रेरणा उन विश्वासों से जुड़ी है जो शिक्षक अपने छात्रों की क्षमताओं के बारे में रखते हैं।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)** की।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 52][Question Description = S12_CDP_Q022]

1. 1 [Option ID = 205]
2. 2 [Option ID = 206]
3. 3 [Option ID = 207]
4. 4 [Option ID = 208]

23)

Which of the following statement does **not** support a belief in socio - constructivist perspective of learning ?

(1) Children's interactions with their peers are an important source of cognitive development.

(2) Children acquire knowledge through their actions.

(3) Pedagogy must incorporate activities that encourage experimentation.

(4) Assessment should be undertaken only at the end of teaching.

निम्नलिखित में से कौन सा कथन सीखने के सामाजिक-रचनात्मक परिप्रेक्ष्य का समर्थन **नहीं** करता है?

(1) अपने साथियों के साथ बच्चों की बातचीत संज्ञानात्मक विकास का एक महत्वपूर्ण स्त्रोत है।

(2) बच्चे अपने कार्यों के माध्यम से ज्ञान प्राप्त करते हैं।

(3) शिक्षाशास्त्र में ऐसी गतिविधियाँ शामिल होनी चाहिए जो प्रयोग को प्रोत्साहित करती हैं।

(4) मूल्यांकन शिक्षण के अंत में ही किया जाना चाहिए।

[Question ID = 53][Question Description = S12_CDP_Q023]

1. 1 [Option ID = 209]
2. 2 [Option ID = 210]
3. 3 [Option ID = 211]
4. 4 [Option ID = 212]

24)

Assertion (A) : To ensure meaningful learning students should be expected to reproduce knowledge in the exact same way as it is received.

Reason (R) : Learning is the process of passive reception and reproduction of knowledge by children.

Choose the **correct** option.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

अभिकथन (A) : अर्थपूर्ण अधिगम सुनिश्चित करने के लिए विद्यार्थियों से यह अपेक्षा की जानी चाहिए कि वे ज्ञान को ठीक उसी तरह से पुनरुपित करें जैसे उन्होंने उसे गृहीत किया है।

तर्क (R) : अधिगम बच्चों द्वारा ज्ञान को निष्क्रिय रूप से प्राप्त करने और उसका पुनरुत्पादन करने की प्रक्रिया है।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)** की।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 54][Question Description = S12_CDP_Q024]

1. 1 [Option ID = 213]
2. 2 [Option ID = 214]
3. 3 [Option ID = 215]
4. 4 [Option ID = 216]

25)

Charu studies only to get passing marks in all the subjects and has no interest in any of the subjects. She is -

(1) Intrinsically motivated.

(2) Failure accepting learner.

(3) Mastery - oriented learner.

(4) Failure avoiding learner.

चारू की किसी विषय में कोई अभिरुचि नहीं है तथा वह केवल परीक्षा में उत्तीर्ण होने के लिए पढ़ती है। चारू :

(1) आंतरिक रूप से अभिप्रेरित है।

(2) असफलता स्वीकार्य विद्यार्थी है।

(3) महारत उन्मुख विद्यार्थी है।

(4) असफलता परिहार विद्यार्थी है।

[Question ID = 55][Question Description = S12_CDP_Q025]

1. 1 [Option ID = 217]
2. 2 [Option ID = 218]
3. 3 [Option ID = 219]
4. 4 [Option ID = 220]

26) Which of the following is **not** an effective strategy for learning ?

(1) Meaningless recitation

(2) Explaining to a peer

(3) Self - questioning

(4) Making concept maps

निम्नलिखित में से कौन–सी कार्यनीति अधिगम के लिए एक प्रभावी कार्यनीति **नहीं** है?

(1) अर्थहीन अनुवाचन

(2) अपने किसी साथी को समझाना

(3) स्वयं से प्रश्न करना

(4) अवधारणा–मानचित्र बनाना

[Question ID = 56][Question Description = S12_CDP_Q026]

1. 1 [Option ID = 221]
2. 2 [Option ID = 222]
3. 3 [Option ID = 223]
4. 4 [Option ID = 224]

27) In a middle school classroom emphasis should be on creating an environment of -

(1) Cooperation and collaboration

(2) Competition and individualism

(3) Drill and rote memorisation

(4) Fear and stress

मध्य विद्यालय की कक्षा में किस प्रकार का वातावरण बनाने पर जोर दिया जाना चाहिए?

(1) सहयोगात्मक और सहकारात्मक

(2) प्रतिस्पर्धात्मक और व्यक्तिवादी

(3) वेधन व रटना

(4) भय और तनाव

[Question ID = 57][Question Description = S12_CDP_Q027]

1. 1 [Option ID = 225]
2. 2 [Option ID = 226]
3. 3 [Option ID = 227]
4. 4 [Option ID = 228]

28)

Contemporary policies of education such as New Education Policy 2020 propose that learning should be :

(1) Teacher oriented

(2) Experiential

(3) Behaviourist

(4) Textbook centric

नई शिक्षा नीति 2020 जैसी समकालीन नीतियाँ सीखने के किस शिक्षाशास्त्र को प्रस्तावित करती हैं?

(1) शिक्षक केन्द्रित

(2) अनुभवात्मक

(3) व्यवहारवादी

(4) पाठ्यपुस्तक केंद्रित

[Question ID = 58][Question Description = S12_CDP_Q028]

1. 1 [Option ID = 229]
2. 2 [Option ID = 230]
3. 3 [Option ID = 231]
4. 4 [Option ID = 232]

29) What should be the sequence of introduction of new concepts to children ?

(1) Global to local

(2) Abstract to concrete

(3) Application based to conceptual understanding

(4) Familiar to unfamiliar

बच्चों को नई अवधारणाओं के परिचय का क्रम क्या होना चाहिए?

(1) वैश्विक से स्थानीय

(2) अमूर्त से ठोस

(3) अनुप्रयोग से संप्रत्यात्मक समझ

(4) अपरिचित से परिचित

[Question ID = 59][Question Description = S12_CDP_Q029]

1. 1 [Option ID = 233]
2. 2 [Option ID = 234]
3. 3 [Option ID = 235]
4. 4 [Option ID = 236]

30)

Meaningful learning of students at school is negatively influenced by __________ and positively influenced by __________.

(1) Exclusionary practices; learner - centred pedagogy

(2) Exclusionary practices; exam - oriented pedagogy

(3) Inclusive practices; exam - oriented pedagogy

(4) Inclusive practices; learner - centred pedalogy

विद्यालय में विद्यार्थियों का अर्थपूर्ण अधिगम __________ से नकारात्मक रूप से प्रभावित होता है और __________ से सकारात्मक रूप से प्रभावित होता है।

(1) बहिष्करण प्रथाओं; शिक्षार्थी केंद्रित शिक्षाशास्त्र

(2) बहिष्करण प्रथाओं; परीक्षा–उन्मुख शिक्षाशास्त्र

(3) समावेशी प्रथाओं; परीक्षा–उन्मुख शिक्षाशास्त्र

(4) समावेशी प्रथाओं; शिक्षार्थी–केंद्रित शिक्षाशास्त्र

[Question ID = 60][Question Description = S12_CDP_Q030]

1. 1 [Option ID = 237]
2. 2 [Option ID = 238]
3. 3 [Option ID = 239]
4. 4 [Option ID = 240]

Topic:- SS_P2_CTET

1) Mesolithic period is marked by which of the following changes ?

(1) Development of grasslands

(2) Development of semi-arid zones

(3) Massive deforestation

(4) Colder temperature on the planet

मध्यपाषाण युग को निम्नलिखित में से किस परिवर्तन द्वारा अंकित किया गया?

(1) घास वाले मैदान बनना

(2) अर्ध शुष्क क्षेत्रों का बनना

(3) अत्याधिक वनउन्मूलन

(4) ग्रह पर तापमान का और ठंडा होना

[Question ID = 121][Question Description = S12_Social Science_Q031]

1. 1 [Option ID = 481]
2. 2 [Option ID = 482]
3. 3 [Option ID = 483]
4. 4 [Option ID = 484]

2) Which among the following could be a valid reason for choosing a particular site to live by hunter-gatherers ?

(1) Availability of good quality stones

(2) Familiarity with the local tribes

(3) Fear of god and other forces

(4) Decision of the group leader

आखेटक-संग्राहकों द्वारा रहने के लिए एक विशेष स्थल का चयन करने हेतु वैद्य कारणों में से निम्नलिखित में कौन सा कारण हो सकता है?

(1) अच्छी गुणवत्ता वाले पत्थरों की उपलब्धता

(2) स्थानीय जनजातियों के साथ घनिष्ठता

(3) भगवान एवं अन्य शक्तियों का भय

(4) समूह के मुखिया का निर्णय

[Question ID = 122][Question Description = S12_Social Science_Q032]

1. 1 [Option ID = 485]
2. 2 [Option ID = 486]
3. 3 [Option ID = 487]
4. 4 [Option ID = 488]

3) In which of the following parts, mentioned in Sangam poems, evidence of trade was found on the East Coast ?

(1) Dharanikota

(2) Puhar

(3) Madurai

(4) Korkai

निम्नलिखित में से किस बन्दरगाह में, जिसका उल्लेख संगम कविताओं में मिलता है, पूर्वी तट पर व्यापार के प्रमाण मिलें हैं?

(1) धरणीकोटा

(2) पुहार

(3) मदुरै

(4) कोर्काई

[Question ID = 123][Question Description = S12_Social Science_Q033]
1. 1 [Option ID = 489]
2. 2 [Option ID = 490]
3. 3 [Option ID = 491]
4. 4 [Option ID = 492]

4) Match the following in the context of earliest cities in the Indian Sub-Continent and choose the appropriate option.

	List-I		List-II
(a)	Citadel	(i)	Lothal
(b)	Fire Altar	(ii)	Harappa
(c)	Store houses	(iii)	Kalibangan
(d)	Dockyard	(iv)	Mohenjodaro

(1) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(i)
(2) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)
(3) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(iii), (d)-(ii)
(4) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv)

भारतीय उपमहाद्वीप में प्रारंभिक नगरों के संदर्भ में निम्नलिखित का मिलान कीजिए और उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए :

	सूची - I		सूची - II
(a)	नगर–दुर्ग	(i)	लोथल
(b)	अग्निकुण्ड	(ii)	हड़प्पा
(c)	भंडार गृह	(iii)	कालीबंगा
(d)	बन्दरगाह	(iv)	मोहनजोदड़ो

(1) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(i)
(2) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)
(3) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(iii), (d)-(ii)
(4) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv)

[Question ID = 124][Question Description = S12_Social Science_Q034]
1. 1 [Option ID = 493]
2. 2 [Option ID = 494]
3. 3 [Option ID = 495]
4. 4 [Option ID = 496]

5) Read the statements **(A)** and **(R)** and choose the appropriate option.

Assertion (A) : Both Mahavira and Buddha laid emphasis on abandonment of homes in order to attain spiritual attainment.

Reason (R) : They felt that only those who left their homes to stay at Sangha could gain true knowledge.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.
(2) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.
(3) **(A)** is true but **(R)** is false.
(4) **(A)** is false but **(R)** is true.

निम्नलिखित कथनों **(A)** और **(R)** को पढ़िए तथा उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

अभिकथन (A) : महावीर और बुद्ध दोनों ने आध्यात्मिक ज्ञान प्राप्ति के लिए घरों के त्याग पर बल दिया।

कारण (R) : उनका मानना था कि संघ में रहने के लिए अपने घरों का त्याग करने वाले ही सच्चा ज्ञान प्राप्त कर सकते हैं।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों ही सही हैं तथा **(R)**, **(A)** की सही व्याख्या है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों ही सही हैं तथा **(R)**, **(A)** की सही व्याख्या नहीं है।

(3) **(A)** सही है परन्तु **(R)** गलत है

(4) **(A)** गलत है परन्तु **(R)** सही है

[Question ID = 125][Question Description = S12_Social Science_Q035]

1. 1 [Option ID = 497]
2. 2 [Option ID = 498]
3. 3 [Option ID = 499]
4. 4 [Option ID = 500]

6) Consider the following statements regarding Kathak and choose the appropriate option.

I. Kathak was performed in the court of Mughal emperors and their nobles.

II. Kathak began evolving into a distinct mode of dance in the 15th and 16th centuries.

III. Kathak was viewed with favour by most British administrators in 19th and 20th centuries.

Which of the statement(s) is/are correct ?

(1) Only I

(2) Only II

(3) Both I and II

(4) Both II and III

कथक के संबंध में निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिए तथा उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

I. मुग़ल सम्राटों एवं उनके अभिजातों के राजदरबार में कथक नृत्य प्रस्तुत किया जाता था।

II. पंद्रहवीं तथा सोलहवीं शताब्दियों में कथक एक विशिष्ट नृत्य शैली का रूप धारण करने लगा।

III. कथक को उन्नीसवीं तथा बीसवीं शताब्दियों में अधिकाँश ब्रिटिश प्रशासकों ने पसंद किया।

कौन सा/से कथन सही है/हैं ?

(1) केवल I

(2) केवल II

(3) I और II दोनों

(4) II और III दोनों

[Question ID = 126][Question Description = S12_Social Science_Q036]

1. 1 [Option ID = 501]
2. 2 [Option ID = 502]
3. 3 [Option ID = 503]
4. 4 [Option ID = 504]

7) Read the statements **(A)** and **(R)** and choose the correct option :

(A) : Shankara was an advocate of Advaita or the doctrine of the Oneness of the individual soul and the supreme god which is the ultimate reality.

(R) : He considered the world around us to be an illusion (Maya), and preached renunciation of the world to attain salvation.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

कथन **(A)** तथा **(R)** को पढ़िए और सही विकल्प को चुनिए।

(A) : शंकर अद्वैत के समर्थक थे, जिसके अनुसार जीवात्मा और परमात्मा जो कि परम सत्य है, दोनों एक ही हैं।

(R) : शंकर ने हमारे चारों और के संसार को मिथ्या(माया) माना और मोक्ष प्राप्त करने के लिए संसार का परित्याग करने का उपदेश दिया।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों ही सही हैं और **(R)** सही व्याख्या करता है **(A)** की।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं लेकिन **(R)** सही व्याख्या नहीं है **(A)**की।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 127][Question Description = S12_Social Science_Q037]

1. 1 [Option ID = 505]
2. 2 [Option ID = 506]
3. 3 [Option ID = 507]
4. 4 [Option ID = 508]

8) Under which of the following system Sikhs offered protection to cultivators on the payment of a tax of 20% of the produce ?

(1) Jatha

(2) Khalsa

(3) Chauth

(4) Rakhi

निम्नलिखित में से किस व्यवस्था के अंतर्गत सिखों ने किसानों से उनकी उपज का 20 प्रतिशत कर के रूप में लेकर बदले में उन्हें संरक्षण प्रदान किया ?

(1) जत्था

(2) खालसा

(3) चौथ

(4) राखी

[Question ID = 128][Question Description = S12_Social Science_Q038]

1. 1 [Option ID = 509]
2. 2 [Option ID = 510]
3. 3 [Option ID = 511]
4. 4 [Option ID = 512]

9) Which of the following social reformers used the ancient texts to suggest that widows could remarry ?

(1) Swami Dayanand Saraswati

(2) Raja Rammohan Roy

(3) Veerasalingam Pantulu

(4) Ishwarchand Vidyasagar

निम्नलिखित में से किस समाज सुधारक ने प्राचीन ग्रंथों का उपयोग यह सुझाव देने के लिए किया कि विधवाएँ पुनर्विवाह कर सकती हैं?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती

(2) राजा राममोहन राय

(3) वीरसालिंगम पंतुलु

(4) ईश्वरचंद विद्यासागर

[Question ID = 129][Question Description = S12_Social Science_Q039]

1. 1 [Option ID = 513]
2. 2 [Option ID = 514]
3. 3 [Option ID = 515]
4. 4 [Option ID = 516]

10) Why in some schools of Bombay Presidency in the 1820's, young students belonging to certain castes were allowed to sit down only in the veranda outside the classroom and listen to the lessons ?

(A) Because they did not pay the fees

(B) Because they were making unnecessary noise when the class was going

(C) It was felt that allowing those students would pollute the classroom where students of other castes were taught

Options :

(1) Only (A) was true

(2) Only (C) was true

(3) Both (A) and (C) were true

(4) Both (A) and (B) were true

1820 के बाद के वर्षों में मुंबई प्रेसीडेंसी के कई विद्यालयों में क्यों कुछ जातियों के किशोर विद्यार्थियों को केवल कक्षा के बाहर बरामदे में बैठने और पाठों को सुनने की अनुमति दी गई थी?

(A) क्योंकि उन्होंने फीस नही दी थी।

(B) क्योंकि जब कक्षा में पाठ पढ़ाया जा रहा था तब वे अनावश्यक शोर कर रहे थे।

(C) यह महसूस किया गया कि ये विद्यार्थी उस कक्षाकक्ष को प्रदूषित कर देंगें जहाँ अन्य जातियों के विद्यार्थियों को पढ़ाया जा रहा है।

विकल्प :

(1) केवल (A) सत्य है

(2) केवल (C) सत्य है

(3) (A) और (C) दोनों सत्य हैं

(4) (A) और (B) दोनों सत्य हैं।

[Question ID = 130][Question Description = S12_Social Science_Q040]

1. 1 [Option ID = 517]
2. 2 [Option ID = 518]
3. 3 [Option ID = 519]
4. 4 [Option ID = 520]

11) What was the purpose of Parmahans Mandali founded in Bombay in 1840 ?

(1) Abolition of Caste

(2) Abolition of Sati

(3) Abolition of Purdah

(4) Abolition of Child Marriage

बम्बई में 1840 में गठित परमहंस मंडली का उद्धेश्य क्या था?

(1) जाति प्रथा का उन्मूलन

(2) सती प्रथा का उन्मूलन

(3) पर्दा प्रथा का उन्मूलन

(4) बाल विवाह प्रथा का उन्मूलन

[Question ID = 131][Question Description = S12_Social Science_Q041]

1. 1 [Option ID = 521]
2. 2 [Option ID = 522]
3. 3 [Option ID = 523]
4. 4 [Option ID = 524]

12) Match the following in the context of nationalism and art and choose the appropriate option.

	A		B
(a)	Krishna Sandhan	(i)	Nandlal Bose
(b)	Jatugriha Daha	(ii)	Abanindranath Tagore
(c)	My Mother	(iii)	Okakura Kakuzo
(d)	The Ideals of the East	(iv)	Raja Ravi Varma

Codes :

(1) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv)
(2) (a)-(iv), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(i)
(3) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(ii), (d)-(iii)
(4) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)

राष्ट्रवाद और कला के संबंध में निम्नलिखित का मिलान कीजिए, और उपयुक्त विकल्प का चुनाव कीजिए।

	A		B
(a)	कृष्ण संधान	(i)	नंदलाल बोस
(b)	जातुगृह दाह	(ii)	अबनिंद्रनाथ टैगोर
(c)	मेरी माँ	(iii)	ओकाकुरा काकुज़ो
(d)	पूर्व के आदर्श	(iv)	राजा रवि वर्मा

विकल्प :

(1) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(i), (d)-(iv)
(2) (a)-(iv), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(i)
(3) (a)-(iv), (b)-(i), (c)-(ii), (d)-(iii)
(4) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(ii), (d)-(i)

[Question ID = 132][Question Description = S12_Social Science_Q042]

1. 1 [Option ID = 525]
2. 2 [Option ID = 526]
3. 3 [Option ID = 527]
4. 4 [Option ID = 528]

13) Match the territory which were annexed by the East India Company using the Doctrine of Lapse and choose the appropriate option.

	List-I		List-II
(a)	Satara	(i)	1848
(b)	Sambalpur	(ii)	1853
(c)	Nagpur	(iii)	1850
(d)	Udaipur	(iv)	1852

Codes :

(1) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)
(2) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)
(3) (a)-(ii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(iii)
(4) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)

विलय नीति का प्रयोग करके ईस्ट इंडिया कंपनी द्वारा अधिग्रहित किए गए भूभागों का सुमेल कीजिए और उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

	सूची - I		**सूची - II**
(a)	सतारा	(i)	1848
(b)	संबलपुर	(ii)	1853
(c)	नागपुर	(iii)	1850
(d)	उदयपुर	(iv)	1852

संकेत :

(1) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)

(2) (a)-(ii), (b)-(iv), (c)-(iii), (d)-(i)

(3) (a)-(ii), (b)-(i), (c)-(iv), (d)-(iii)

(4) (a)-(i), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(iv)

[Question ID = 133][Question Description = S12_Social Science_Q043]

1. 1 [Option ID = 529]
2. 2 [Option ID = 530]
3. 3 [Option ID = 531]
4. 4 [Option ID = 532]

14) Consider the following statements regarding the creation of Linguistic States after India became Independent nation.

I. Jawaharlal Nehru and Vallabhbhai Patel were against the creation of Linguistic States.

II. Andhra Pradesh became the first state based on Linguistic ideas.

III. States Reorganisation Commission was setup in 1952.

Which of the above statement(s) is/are correct ?

(1) Only I

(2) Only II

(3) Both I and II

(4) Both II and III

भारत के स्वतंत्र राष्ट्र बनने के बाद भाषा के आधार पर राज्यों के गठन के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिए। निम्न कथनों में से कौन सा/से कथन सही है/हैं?

I. जवाहरलाल नेहरू और वल्लभभाई पटेल भाषा के आधार पर राज्यों के गठन के विरूद्ध थे।

II. आंध्रप्रदेश भाषायी विचारों पर आधारित पहला राज्य बना।

III. 1952 में राज्य पुनर्गठन आयोग का गठन किया गया।

उपर्युक्त में से कौन-सा कथन **सही** है/हैं?

(1) केवल I

(2) केवल II

(3) I और II दोनों

(4) II और III दोनों

[Question ID = 134][Question Description = S12_Social Science_Q044]

1. 1 [Option ID = 533]
2. 2 [Option ID = 534]
3. 3 [Option ID = 535]
4. 4 [Option ID = 536]

15) Which of the following planets in our Solar System have rings around them ?

(1) Jupiter, Saturn and Uranus
(2) Saturn, Uranus and Neptune
(3) Mars, Jupiter and Neptune
(4) Mars, Jupiter and Saturn

हमारे सौर मंडल के कौनसे ग्रहों के चारों और छल्ले हैं?

(1) बृहस्पति, शनि तथा यूरेनस
(2) शनि, यूरेनस तथा नेप्च्यून
(3) मंगल, बृहस्पति तथा नेप्च्यून
(4) मंगल, बृहस्पति तथा शनि

[Question ID = 135][Question Description = S12_Social Science_Q045]

1. 1 [Option ID = 537]
2. 2 [Option ID = 538]
3. 3 [Option ID = 539]
4. 4 [Option ID = 540]

16) The International Date Line coincides with :

(1) Longitude of 180°
(2) Longitude of 90°
(3) Longitude of 0°
(4) Latitude of 0°

अन्तर्राष्ट्रीय तिथि रेखा मेल खाती है :

(1) 180° देशांतर के साथ
(2) 90° देशांतर के साथ
(3) 0° देशांतर के साथ
(4) 0° अक्षांश के साथ

[Question ID = 136][Question Description = S12_Social Science_Q046]

1. 1 [Option ID = 541]
2. 2 [Option ID = 542]
3. 3 [Option ID = 543]
4. 4 [Option ID = 544]

17) Consider the following statements on 22nd December and choose the correct option.

(A) Tropic of Cancer receives direct rays of the Sun.

(B) Sun rays falls vertically at the Tropic of Cancer.

(C) Large portion of Southern Hemisphere gets light.

(D) It is summer season in the Southern Hemisphere.

Options :

(1) Only statement (A) is correct.

(2) Only statements (B) and (C) are correct.

(3) Statements (A), (B), (C) and (D) are correct.

(4) Only (C) and (D) are correct.

22 दिसंबर से संबंधित निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिए तथा सही विकल्प का चयन कीजिए।

(A) कर्क रेखा सूर्य की सीधी किरणें प्राप्त करती है

(B) सूर्य की किरणें कर्क रेखा पर लंबवत् पड़ती हैं

(C) दक्षिणी गोलार्ध के बहुत बड़े भाग में सूर्य की रोशनी प्राप्त होती हैं

(D) दक्षिणी गोलार्ध में ग्रीष्म ऋतु होती है

विकल्प :

(1) केवल कथन (A) सही है

(2) केवल (B) और (C) कथन सही हैं

(3) कथन (A), (B), (C) और (D) सही हैं

(4) केवल कथन (C) और (D) सही हैं

[Question ID = 137][Question Description = S12_Social Science_Q047]

1. 1 [Option ID = 545]
2. 2 [Option ID = 546]
3. 3 [Option ID = 547]
4. 4 [Option ID = 548]

18) What do large scale maps show ?

(1) Villages and town localities

(2) States and countries

(3) Continents and oceans

(4) Climatic regions of the world

बड़े पैमाने वाले मानचित्र क्या दर्शाते हैं?

(1) गाँव और शहरी इलाके

(2) राज्य और देश

(3) महाद्वीप और सागर

(4) विश्व के जलवायु संबंधी क्षेत्र

[Question ID = 138][Question Description = S12_Social Science_Q048]

1. 1 [Option ID = 549]
2. 2 [Option ID = 550]
3. 3 [Option ID = 551]
4. 4 [Option ID = 552]

19) What forms an ecosystem ?

(A) The relation between living organisms.

(B) The relation between organisms and surroundings.

(C) Relation between elements of nature.

Options :

(1) (A) and (B) only

(2) (B) and (C) only

(3) (A) and (C) only

(4) (B) only

परितंत्र की रचना क्या करता है?

(A) जीवधारियों के बीच के पारस्परिक संबंध

(B) जीवधारियों और आस-पास के वातावरण के बीच के संबंध

(C) प्रकृति के तत्त्वों के बीच के संबंध

विकल्प :

(1) केवल (A) और (B)

(2) केवल (B) और (C)

(3) केवल (A) और (C)

(4) केवल (B)

[Question ID = 139][Question Description = S12_Social Science_Q049]

1. 1 [Option ID = 553]
2. 2 [Option ID = 554]
3. 3 [Option ID = 555]
4. 4 [Option ID = 556]

20) Consider the following pairs :

	River		Continents
I.	Mississippi	-	North America
II.	Amazon	-	South America
III.	Orange	-	Asia
IV.	Darling	-	Australia

How many of the above mentioned pairs are correctly matched ?

(1) Only one

(2) Only two

(3) All four pairs

(4) Only three

निम्नलिखित युग्मों पर विचार कीजिए :

	नदी		महाद्वीप
I.	मिसीसिपी	-	उत्तरी अमेरिका
II.	अमेजन	-	दक्षिणी अमेरिका
III.	आरेंज	-	एशिया
IV.	डार्लिंग	-	ऑस्ट्रेलिया

उपर्युक्त में कितने युग्म सुमेलित है?

(1) केवल एक

(2) केवल दो

(3) सभी चारों

(4) केवल तीन

[Question ID = 140][Question Description = S12_Social Science_Q050]

1. 1 [Option ID = 557]
2. 2 [Option ID = 558]
3. 3 [Option ID = 559]
4. 4 [Option ID = 560]

21) Tropical deserts are located on __________.

(1) western margins of the continents

(2) eastern margins of the continents

(3) mid of the continents

(4) northern margins of the continents

उष्णकटिबंधीय रेगिस्तान पाए जाते हैं :

(1) महाद्वीपों के पश्चिमी किनारों पर

(2) महाद्वीपों के पूर्वी किनारों पर

(3) महाद्वीपों के मध्य में

(4) महाद्वीपों के उत्तरी किनारों पर

[Question ID = 141][Question Description = S12_Social Science_Q051]

1. 1 [Option ID = 561]
2. 2 [Option ID = 562]
3. 3 [Option ID = 563]
4. 4 [Option ID = 564]

22) Consider the following statements about stratosphere and choose statements which are true.

(A) This layer is almost free from clouds.

(B) It contains a layer of ozone gas.

(C) It extends upto a height of 50 kms.

Options :

(1) (A) and (B)

(2) (B) and (C)

(3) (A) and (C)

(4) (A), (B) and (C)

समतापमंडल के बारे में निम्नलिखित कथनों पर विचार कीजिए और सही कथनों का चयन कीजिए।

(A) यह परत बादलों से लगभग मुक्त होती है।

(B) इसमें ओज़ोन गैस की परत होती है।

(C) 50 किलोमीटर की ऊँचाई तक इसका विस्तार होता है।

विकल्प :

(1) (A) तथा (B)

(2) (B) तथा (C)

(3) (A) तथा (C)

(4) सभी (A), (B) तथा (C)

[Question ID = 142][Question Description = S12_Social Science_Q052]

1. 1 [Option ID = 565]
2. 2 [Option ID = 566]
3. 3 [Option ID = 567]
4. 4 [Option ID = 568]

23) Read the given statements about high tides and identify which among the following is/are correct ?

(A) High tides help in navigation.

(B) High tides help in fishing.

(1) Both (A) and (B) are true.

(2) Both (A) and (B) are false.

(3) (A) is true but (B) is false.

(4) (A) is false, (B) is true.

उच्च ज्वार के बारे में दिए गए निम्न कथनों को पढ़िए तथा पहचान कीजिए कौन सा/से कथन सही हैं?

(A) उच्च ज्वार नौसंचालन में सहायक होती है।

(B) उच्च ज्वार मछली पकड़ने में सहायक होते हैं।

(1) (A) और (B) दोनों सही हैं।

(2) (A) और (B) दोनों गलत हैं।

(3) (A) सही है लेकिन (B) गलत है।

(4) (A) गलत है लेकिन (B) सही है।

[Question ID = 143][Question Description = S12_Social Science_Q053]

1. 1 [Option ID = 569]
2. 2 [Option ID = 570]
3. 3 [Option ID = 571]
4. 4 [Option ID = 572]

24)

What is river's mouth ?

(1) Place from which river originates.

(2) Place where one river joins another river.

(3) Place where the river joins another water body.

(4) Place where river dries out during dry season.

नदी का मुहाना क्या होता है?

(1) वह स्थान जहाँ से नदी का उद्‌गम होता है

(2) वह स्थान जहाँ एक नदी दूसरी नदी से मिलती है

(3) वह स्थान जहाँ कोई नदी किसी अन्य जल राशि से मिलती है

(4) वह स्थान जहाँ नदी शुष्क मौसम में सूख जाती है

[Question ID = 144][Question Description = S12_Social Science_Q054]

1. 1 [Option ID = 573]
2. 2 [Option ID = 574]
3. 3 [Option ID = 575]
4. 4 [Option ID = 576]

25)

Which country is a leading producer of coal in the world ?

(1) India

(2) Indonesia

(3) China

(4) Australia

विश्व में कौन सा देश कोयले का अग्रणी उत्पादक है?

(1) भारत

(2) इंडोनेशिया

(3) चीन

(4) ऑस्ट्रेलिया

[Question ID = 145][Question Description = S12_Social Science_Q055]

1. 1 [Option ID = 577]

2. 2 [Option ID = 578]
3. 3 [Option ID = 579]
4. 4 [Option ID = 580]

26) On the basis of development and use, resources can be classified as :

(A) Actual resources
(B) Potential resources
(C) Localised resources
(D) Abiotic resources

Options :

(1) (A), (B) and (C) only
(2) (A) and (B) only
(3) (B) and (C) only
(4) (C) and (D) only

विकास एवं उपयोगों के आधार पर संसाधनों को निम्नलिखित में वर्गीकृत किया जा सकता है :

(A) वास्तविक संसाधन
(B) संभावित संसाधन
(C) स्थानीय संसाधन
(D) अजैविक संसाधन

विकल्प :

(1) केवल (A), (B) तथा (C)
(2) केवल (A) तथा (B)
(3) केवल (B) तथा (C)
(4) केवल (C) तथा (D)

[Question ID = 146][Question Description = S12_Social Science_Q056]

1. 1 [Option ID = 581]
2. 2 [Option ID = 582]
3. 3 [Option ID = 583]
4. 4 [Option ID = 584]

27) Type of farming wherein people move from place to place with their animals for fodder and water, is known as :

(1) Intensive Subsistence Farming
(2) Shifting Cultivation
(3) Nomadic Herding
(4) Mixed Farming

ऐसी कृषि जिसमें पशुचारक अपने पशुओं के साथ चारे और पानी के लिए एक स्थान से दूसरे स्थान पर घूमते हैं, क्या कहलाती है?

(1) गहन निर्वाह कृषि

(2) स्थानांतरी कृषि

(3) चलवासी पशुचारण

(4) मिश्रित कृषि

[Question ID = 147][Question Description = S12_Social Science_Q057]

1. 1 [Option ID = 585]
2. 2 [Option ID = 586]
3. 3 [Option ID = 587]
4. 4 [Option ID = 588]

28) The following are considered to be a part of diversity of India :

(A) Different ways in which people get married.

(B) In Jharkhand people use johar to greet each other.

(C) Different culture influences and shape life of people.

(D) Symbols of the nation symbolises diversity.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (A) and (B) only

(2) (A) and (C) only

(3) (A), (B) and (C) only

(4) (A), (B), (C) and (D)

निम्नलिखित को भारत की विविधता का हिस्सा माना गया है :

(A) लोगों के विवाह करने के भिन्न-भिन्न तरीके।

(B) झारखंड में लोग एक दूसरे का अभिवादन करने के लिए जोहार का प्रयोग करते हैं।

(C) विभिन्न संस्कृतियाँ लोगों के जीवन को प्रभावित करती हैं।

(D) राष्ट्र के चिह्न (प्रतीक) विविधता को दर्शाते हैं।

उपरोक्त में से कौन से कथन सही हैं?

(1) केवल (A) और (B)

(2) केवल (A) और (C)

(3) केवल (A), (B) और (C)

(4) (A), (B), (C) और (D)

[Question ID = 148][Question Description = S12_Social Science_Q058]

1. 1 [Option ID = 589]
2. 2 [Option ID = 590]
3. 3 [Option ID = 591]
4. 4 [Option ID = 592]

29) Stereotyping particular communities i.e. Adivasis may lead people to _______ against such groups.

(A) Appreciate

(B) Make biased opinions

(C) Discriminate

(D) Ridicule

Choose the appropriate option :

(1) (A), (B) and (C)

(2) (B), (C) and (D)

(3) (A), (C) and (D)

(4) (A), (B) and (D)

विशेष समुदाय जैसे कि आदिवासियों को रुढ़िबद्ध करना इन लोगों के विरुद्ध _______ पैदा कर सकते है।

(A) सराहना

(B) पक्षपाती राय बनाना

(C) भेद भाव करना

(D) उपहास

उपयुक्त विकल्प का चुनाव कीजिए :

(1) (A), (B) तथा (C)

(2) (B), (C) तथा (D)

(3) (A), (C) तथा (D)

(4) (A), (B) तथा (D)

[Question ID = 149][Question Description = S12_Social Science_Q059]

1. 1 [Option ID = 593]
2. 2 [Option ID = 594]
3. 3 [Option ID = 595]
4. 4 [Option ID = 596]

30) The statement "The provision of Separation of Powers strives to ensure harmony among the three organs of government viz the executive, the legislature and the judiciary" implies :

(A) each organ acts as a check on the other organs of government

(B) all three organs work under their defined jurisdictions

(C) this provision protects rights and liberties of the Indian citizens

(D) this provision ensures smooth transactions among the central and the state governments.

Choose the **correct** answer :

(1) (A) and (C)

(2) (B) and (C)

(3) (A) and (B)

(4) (C) and (D)

कथन ''शक्तियों के बँटवारे का प्रावधान, सरकार के तीनों अंगों, कार्यपालिका, विधायिका और न्यायपालिका के बीच समन्वय सुनिश्चित करने के लिए प्रयासरत है'' दर्शाता है :

(A) प्रत्येक अंग सरकार के दूसरे अंगों पर अंकुश रखता है

(B) तीनों अंग अपने परिभाषित क्षेत्राधिकारों के तहत काम करते हैं

(C) यह प्रावधान भारतीय नागरिकों के अधिकारों और आज़ादी की रक्षा करता है

(D) यह प्रावधान केन्द्र और राज्य सरकारों के बीच सुगम लेन-देनों (व्यवहारों) को सुनिश्चित करता है

सही उत्तर का चयन कीजिए :

(1) (A) और (C)

(2) (B) और (C)

(3) (A) और (B)

(4) (C) और (D)

[Question ID = 150][Question Description = S12_Social Science_Q060]

1. 1 [Option ID = 597]
2. 2 [Option ID = 598]
3. 3 [Option ID = 599]
4. 4 [Option ID = 600]

31) The President of India is the Head of the ___________.

(1) State

(2) Government

(3) Parliament

(4) Union Cabinet

भारत का राष्ट्रपति मुखिया होता है ___________ का।

(1) राज्य

(2) सरकार

(3) संसद

(4) संघीय मंत्रीमंडल

[Question ID = 151][Question Description = S12_Social Science_Q061]

1. 1 [Option ID = 601]
2. 2 [Option ID = 602]
3. 3 [Option ID = 603]
4. 4 [Option ID = 604]

32) In which of the following situations a landless agricultural labourer may not be engaged ?

(i) Making baskets at home
(ii) Construction sites
(iii) Supervising a garment factory
(iv) Collecting firewood from forests

(1) (i) and (ii)
(2) Only (ii)
(3) Only (iii)
(4) (i), (ii) and (iii)

निम्न में से किस स्थिति में भूमिहीन खेतिहर मजदूर के पाए जाने की संभावना कम है?

(i) घर में टोकरी बनाने में
(ii) निर्माण स्थल
(iii) कपड़ा फैक्ट्री में सुपरवाइजर के रूप में
(iv) जंगल से लकड़ियां चुनने में

(1) (i) और (ii)
(2) केवल (ii)
(3) केवल (iii)
(4) (i), (ii) और (iii)

[Question ID = 152][Question Description = S12_Social Science_Q062]

1. 1 [Option ID = 605]
2. 2 [Option ID = 606]
3. 3 [Option ID = 607]
4. 4 [Option ID = 608]

33) Consider the following statements in reference to Bhopal Gas Tragedy and choose the correct option.

(A) In 1984, there were very no laws protecting the environment of India.
(B) Supreme Court held that the Right to Life is a Fundamental Right under Article 21 of the Constitution and it includes the right to the consumption of pollution-free water and air.

(1) Both (A) and (B) are true.
(2) Both (A) and (B) are false.
(3) (A) is true but (B) is false.
(4) (A) is false but, (B) is true.

भोपाल गैस त्रासदी के संदर्भ में निम्न कथनों पर विचार करें और सही विकल्प चुनें।

(A) 1984 में भारत में पर्यावरण की रक्षा के लिए कोई भी कानून नहीं था।

(B) सुप्रीम कोर्ट ने कहा कि जीवन का अधिकार संविधान के अनुच्छेद 21 के तहत एक मौलिक अधिकार है और इसमें प्रदूषण-मुक्त हवा और पानी का अधिकार भी शामिल है।

(1) (A) और (B) दोनों सही हैं।

(2) (A) और (B) दोनों गलत हैं।

(3) (A) सही है लेकिन (B) गलत है।

(4) (A) गलत है लेकिन (B) सही है।

[Question ID = 153][Question Description = S12_Social Science_Q063]

1. 1 [Option ID = 609]
2. 2 [Option ID = 610]
3. 3 [Option ID = 611]
4. 4 [Option ID = 612]

34) Which of the following will be instrumental in realizing gender equality at work places ?

(A) Setting up of child-care centre

(B) Equal pay

(C) Less working hours for female employees

Choose the **correct** option :

(1) Both (A) and (C) are true.

(2) Both (A) and (B) are true.

(3) Both (A) and (C) are false.

(4) Both (A) and (B) are false.

निम्नलिखित में से कौन सा/से कार्य-स्थल पर लैंगिक समानता का बोध करवाने सहायक होगा?

(A) शिशु-देखभाल केंद्र की स्थापना करना

(B) समान वेतन

(C) महिला कर्मचारियों के लिए कार्य के कम घंटे

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) (A) और (C) दोनों सही हैं

(2) (A) और (B) दोनों सही हैं

(3) (A) और (C) दोनों गलत हैं

(4) (A) और (B) दोनों गलत हैं

[Question ID = 154][Question Description = S12_Social Science_Q064]

1. 1 [Option ID = 613]
2. 2 [Option ID = 614]
3. 3 [Option ID = 615]
4. 4 [Option ID = 616]

35) Read the following statements **(A)** and **(R)** and choose the appropriate option.

Assertion (A) : Women are often paid less than men in many workplaces.

Reason (R) : Men are physically stronger than women.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

निम्नलिखित कथनों **(A)** और **(R)** को पढ़िए तथा उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

अभिकथन (A) : बहुत से कार्य–स्थलों में पुरूषों की तुलना में महिलाओं को प्राय: कमतर भुगतान किया जाता है।

विवेचना (R) : महिलाओं की तुलना में पुरूष शारीरिक रूप से ज्यादा तगड़े होते हैं।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं तथा **(R)**, **(A)** की सही व्याख्या है

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सही हैं परन्तु **(R)**, **(A)** की सही व्याख्या नहीं है

(3) **(A)** सही है परन्तु **(R)** गलत है

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं

[Question ID = 155][Question Description = S12_Social Science_Q065]

1. 1 [Option ID = 617]
2. 2 [Option ID = 618]
3. 3 [Option ID = 619]
4. 4 [Option ID = 620]

36) Three organs of government exercising different powers is called _________ .

(1) Division of powers

(2) Centripetalism

(3) Separation of powers

(4) Confederation

सरकार के तीनों अंग भिन्न–भिन्न अधिकारों का पालन करते हैं, यह _________ कहलाता है।

(1) शक्तियों का विभाजन

(2) अभिकेंद्रीवाद

(3) शक्तियों का बँट्वारा

(4) राज्यसंघ

[Question ID = 156][Question Description = S12_Social Science_Q066]

1. 1 [Option ID = 621]
2. 2 [Option ID = 622]
3. 3 [Option ID = 623]
4. 4 [Option ID = 624]

37) Which of the following became a part of Fundamental Duties in the year 2002 ?

(1) Value and preserve the rich heritage of our composite culture.

(2) Provide opportunities for education to child or ward between the age of six to fourteen years by parent or guardian.

(3) Uphold and protect the Sovereignty Unity and Integrity of India.

(4) Safeguard public property and to abjure violence.

निम्नलिखित में से कौन सा विकल्प वर्ष 2002 में मौलिक कर्तव्यों का हिस्सा बना?

(1) हमारी मिश्रित संस्कृति की समृद्ध धरोहर को सम्मान (मान) देना और सुरक्षित रखना

(2) माता–पिता या अभिभावक द्वारा छः से चौदह वर्ष के बच्चों को शिक्षा के अवसर प्रदान करना

(3) भारत की संप्रभुता, एकता और अखंडता को संभालना और सुरक्षित रखना

(4) जन संपत्ति की सुरक्षा करना और शपथपूर्वक हिंसा को त्याग देना

[Question ID = 157][Question Description = S12_Social Science_Q067]

1. 1 [Option ID = 625]
2. 2 [Option ID = 626]
3. 3 [Option ID = 627]
4. 4 [Option ID = 628]

38) Under what condition the Judiciary has the power to strike down laws passed by the Parliament in India ?

(1) When law passed by the Parliament violates the basic structure of the Constitution.

(2) When the President instructs the Judiciary to do so.

(3) When law passed by Parliament is not supported by certain groups.

(4) When the process of passing the law is not inclusive.

किस स्थिति में भारत में न्यायपालिका के पास अधिकार है कि वह संसद द्वारा पारित कानून को रद्द कर सकती है?

(1) जब संसद द्वारा पारित कोई कानून संविधान के आधारभूत ढाँचे का उल्लंघन करता है।

(2) जब राष्ट्रपति न्यायपालिका को ऐसा करने के लिए निर्देश देता है।

(3) जब संसद द्वारा पारित कानून को कुछ समूहों द्वारा समर्थन नहीं मिलता।

(4) जब कानून पारित करने की प्रक्रिया समावेशी नहीं होती है।

[Question ID = 158][Question Description = S12_Social Science_Q068]

1. 1 [Option ID = 629]
2. 2 [Option ID = 630]
3. 3 [Option ID = 631]
4. 4 [Option ID = 632]

39) The marginalisation of certain groups in society is likely because they ________ .

(A) speak a different language.

(B) follow different customs than the mainstream.

(C) belong to a unacceptable social group.

(D) belong to a different religious group from the majority community.

Choose the **correct** option :

(1) (A), (B), (C) and (D)

(2) (A), (B) and (C)

(3) (B), (C) and (D)

(4) (A), (B) and (D)

समाज में कुछ समूहों का हाशियाकरण संभावनीय है क्योंकि वे ________ ।

(A) भिन्न भाषा बोलते हैं

(B) मुख्यधारा से भिन्न दूसरी प्रथाओं का अनुसरण करते हैं

(C) अस्वीकार्य सामाजिक समूह से आते हैं

(D) बहुसंख्यक समुदाय के मुकाबले किसी दूसरे धर्म से होते हैं

सही विकल्प का चयन कीजिए :

(1) (A), (B), (C) तथा (D)

(2) (A), (B) तथा (C)

(3) (B), (C) तथा (D)

(4) (A), (B) तथा (D)

[Question ID = 159][Question Description = S12_Social Science_Q069]

1. 1 [Option ID = 633]
2. 2 [Option ID = 634]
3. 3 [Option ID = 635]
4. 4 [Option ID = 636]

40) Choose the **incorrect** statement from the following statements regarding Adivasis and Development.

(1) Adivasis have been increasingly compelled to migrate to live as workers in plantations, domestic workers, etc. due to various forces.

(2) Adivasis lose only source of income when they are displaced.

(3) Apart from losing source of income Adivasis lose their traditions and custom when they are displaced.

(4) When Adivasis are displaced, they often get caught in a cycle of poverty and deprivation.

आदिवासियों और विकास के संबंध में निम्नलिखित कथनों में से **गलत** कथन का चयन कीजिए।

(1) विभिन्न कारणों से आदिवासियों को बगानों मे मजदूरों, घरेलू कर्मचारी आदि के रूप मे जीने के लिए प्रवास करने हेतु अधिकाधिक विवश किया गया

(2) आदिवासियों को जब विस्थापित किया जाता है तो उनका आय का एकमात्र स्रोत भी छिन जाता है

(3) जब, उन्हें विस्थापित किया जाता है तब आदिवासी अपने आय के स्रोत के साथ-साथ अपनी परंपराओं और प्रथाओं (रीति) को भी गवाँ देते हैं

(4) जब आदिवासियों को विस्थापित किया जाता है तब प्राय: वे गरीबी और अभाव के जाल में फँसते चले जाते हैं

[Question ID = 160][Question Description = S12_Social Science_Q070]

1. 1 [Option ID = 637]
2. 2 [Option ID = 638]
3. 3 [Option ID = 639]
4. 4 [Option ID = 640]

41) NCERT's history part of Social Science textbooks for class 6-8 are titled as "Our Pasts" What does the Book title "Our pasts" indicate ?

(1) Past was different for different group of people

(2) Past was only about people lived in India

(3) Past was static in nature

(4) Past was about important rulers

6 - 8 कक्षा के लिए NCERT की सामाजिक विज्ञान की पाठ्यपुस्तकों के इतिहास वाले भाग को ''हमारे अतीत'' का शीर्षक दिया गया है।

पुस्तक का शीर्षक ''हमारे अतीत'' किस ओर संकेत करता है?

(1) लोगों के भिन्न-भिन्न समूहों के लिए अतीत भिन्न था।

(2) अतीत केवल भारत में रहने वालो के बारे में था।

(3) अतीत प्रकृति में स्थिर था।

(4) अतीत महत्त्वपूर्ण शासकों के बारे में था।

[Question ID = 161][Question Description = S12_Social Science_Q071]

1. 1 [Option ID = 641]
2. 2 [Option ID = 642]
3. 3 [Option ID = 643]
4. 4 [Option ID = 644]

42) The following are statements about Social Sciences in context of scientific rigour. Choose the appropriate option.

(A) It is often presumed that human sciences cannot be, by their very nature, 'scientific'.

(B) In view of the 'higher status' and legitimacy enjoyed by the natural sciences, some practitioners of the social sciences seek to imitate the methods of the physical and natural sciences.

Options :

(1) Both (A) and (B) are true

(2) Both (A) and (B) are false

(3) (A) is true but (B) is false

(4) (A) is false but (B) is true

वैज्ञानिक सख्ती (रिगर) के संदर्भ में सामाजिक विज्ञान के बारे में निम्नलिखित कथन हैं। उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

(A) प्राय: यह मान लिया जाता है कि मानव विज्ञान अपनी प्रकृति से 'वैज्ञानिक' नहीं हो सकते।

(B) प्राकृतिक विज्ञान की तरह उच्च स्थिति और वैधता की प्रतिष्ठा प्राप्त करने हेतु सामाजिक विज्ञान के कुछ अभ्यासकर्ता (पालनकर्ता) भौतिक और प्राकृतिक विज्ञान के तरीकों (पद्धतियों) का अनुकरण करना चाहते हैं।

विकल्प :

(1) (A) और (B) दोनों सही हैं।

(2) (A) और (B) दोनों गलत हैं।

(3) (A) सही है लेकिन (B) गलत हैं।

(4) (A) गलत है लेकिन (B) सही हैं।

[Question ID = 162][Question Description = S12_Social Science_Q072]

1. 1 [Option ID = 645]
2. 2 [Option ID = 646]
3. 3 [Option ID = 647]
4. 4 [Option ID = 648]

43) Which of the following specified the development of democratic citizenship as the primary aim of education ?

(1) University Education Commission, 1948-49

(2) Secondary Education Commission, 1952-53

(3) Kothari Commission, 1964-66

(4) National Policy of Education, 1986

निम्न में से किसने शिक्षा के प्रमुख उद्देश्य के रूप में लोकतांत्रिक नागरिकता के विकास को निर्दिष्ट किया?

(1) विश्वविद्यालय शिक्षा आयोग, 1948 - 49 ने।

(2) माध्यमिक शिक्षा आयोग, 1952 - 53 ने।

(3) कोठारी आयोग, 1964 - 66 ने।

(4) शिक्षा की राष्ट्रीय नीति, 1986 ने।

[Question ID = 163][Question Description = S12_Social Science_Q073]

1. 1 [Option ID = 649]
2. 2 [Option ID = 650]
3. 3 [Option ID = 651]
4. 4 [Option ID = 652]

44) Audio-visual aids provide a __________ experience in social science teaching.

(1) programmed
(2) multisensory
(3) collaborative
(4) functional

ऑडियो-विजुअल एड्स सामाजिक विज्ञान शिक्षण में एक __________ अनुभव प्रदान करते हैं।

(1) क्रमादेशित
(2) बहुसंवेदी
(3) सहयोगी
(4) कार्यात्मक

[Question ID = 164][Question Description = S12_Social Science_Q074]

1. 1 [Option ID = 653]
2. 2 [Option ID = 654]
3. 3 [Option ID = 655]
4. 4 [Option ID = 656]

45) Which of the following is expected from a social science teacher's role in cooperative learning situation ?

(1) Leave the class for the students to decide themselves
(2) Ignore what learners are doing in some groups
(3) To monitor each group, guide wherever needed
(4) Be with the most active group

निम्नलिखित में से कौन सा सहयोगी अधिगम में एक सामाजिक विज्ञान शिक्षक की भूमिका से अपेक्षित है?

(1) कक्षा छोड़कर जाना ताकि विद्यार्थी अपने आप निर्णय ले।
(2) कुछ समूहों में अधिगमकर्ता क्या कर रहे हैं उसकी उपेक्षा करें
(3) प्रत्येक समूह की निगरानी करना और जहाँ आवश्यक हो मार्गदर्शन करना
(4) एक सर्वाधिक सक्रिय समूह के साथ होना

[Question ID = 165][Question Description = S12_Social Science_Q075]

1. 1 [Option ID = 657]
2. 2 [Option ID = 658]
3. 3 [Option ID = 659]
4. 4 [Option ID = 660]

46) "In 1999, Lawyers Collective, after a nation-wide consultation took the lead in drafting the Domestic Violence (Prevention and Protection) Bill."

In a Social Science classroom this could be referred to as an example of __________.

(1) Common people's role in the law making processes

(2) The nature of domestic violence

(3) Lawyers role and power to draft any Bill

(4) Political clout of associations in law making

''1999 में (लॉयरस कलेक्टिव) ने, देशव्यापी विचार विमर्शों के बाद घरेलू हिंसा (रोकथाम व सुरक्षा) विधेयक के प्रारूपण का उत्तरदायित्व लिया।''

सामाजिक विज्ञान की कक्षा में इसे __________ के उदाहरण के रूप में उल्लिखित किया जा सकता है।

(1) जन साधारण की कानून बनाने की प्रक्रियाओं में भूमिका

(2) घरेलू हिंसा की प्रकृति

(3) किसी विधेयक के प्रारूपण के लिए वकीलों की भूमिका एवं क्षमता (शक्ति)

(4) कानून बनाने में संगठनों के राजनीतिक प्रभाव

[Question ID = 166][Question Description = S12_Social Science_Q076]

1. 1 [Option ID = 661]
2. 2 [Option ID = 662]
3. 3 [Option ID = 663]
4. 4 [Option ID = 664]

47) If a Social Science teacher wants students to develop the ability to learn and understand, which of the following would they need to be emphasise ?

(A) Careful observation

(B) Reading the contents quickly

(C) Thinking about what is observed

(D) Question what is taught

Choose the appropriate option :

(1) Only (A) and (B)

(2) Only (A) and (C)

(3) (A), (B) and (C)

(4) (A), (C) and (D)

यदि एक सामाजिक विज्ञान की शिक्षिका अपने विद्यार्थियों में सीखने व समझने की क्षमता विकसित करना चाहती है, तो उसे निम्न में से किन पर जोर देना चाहिए?

(A) सावधानी पूर्वक प्रेक्षण

(B) विषय वस्तु को तेजी से पढना

(C) जिसका प्रेक्षण किया है, उस पर विचार करना

(D) जो पढाया गया है उस पर प्रश्न करना

उपयुक्त विकल्प का चुनाव कीजिए :

(1) केवल (A) तथा (B)

(2) केवल (A) तथा (C)

(3) (A), (B) तथा (C)

(4) (A), (C) तथा (D)

[Question ID = 167][Question Description = S12_Social Science_Q077]

1. 1 [Option ID = 665]
2. 2 [Option ID = 666]
3. 3 [Option ID = 667]
4. 4 [Option ID = 668]

48) In social science that promote critical thinking, ___________.

(A) students bring evidences to argue for an social issue in a classroom debate

(B) no restriction on the number of questions posed by students in the class

(C) mainly those students who sit on the last benches are encouraged to answer

(D) the amount of time students speak in the class is almost equal to that of the teacher

Options :

(1) (A), (B) and (C)

(2) (A), (B) and (D)

(3) (B), (C) and (D)

(4) (A), (C) and (D)

सामाजिक विज्ञान में जो तर्कसंगत चिंतन को प्रोत्साहित करता है, ___________।

(A) एक कक्षा वाद-विवाद में सामाजिक समस्या पर बहस के लिए विद्यार्थी प्रमाण लाते हैं।

(B) कक्षा में विद्यार्थियों के प्रश्न पूछने की संख्या पर कोई रोक नही है।

(C) मुख्यतः उन्ही विद्यार्थियों को उत्तर देने के लिए प्रोत्साहित करना जो पीछे की बेंचों पर बैठते हैं।

(D) कक्षा में विद्यार्थियों के बोलने का समय शिक्षक के बोलने के समय के बराबर हो।

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (A), (B) और (D)

(3) (B), (C) और (D)

(4) (A), (C) और (D)

[Question ID = 168][Question Description = S12_Social Science_Q078]

1. 1 [Option ID = 669]
2. 2 [Option ID = 670]

3. 3 [Option ID = 671]
4. 4 [Option ID = 672]

49) Which of the following questions promote critical thinking skills in social science class ?

(A) Recently Article 370 has been removed from Indian Constitution. What are pros and cons of this act ?

(B) Describe the movement of Sun from Tropic of Capricorn to tropic of Cancer.

(C) Do you think right to freedom of religion in India works properly ? Does it make India a secular state ?

(D) India is sharing its boundary with how many countries ? Name them.

Options :

(1) (A), (B) and (C) only

(2) (A) and (C) only

(3) (B), (C) and (D) only

(4) (B) and (D) only

निम्नलिखित में से कौन से प्रश्न सामाजिक विज्ञान की कक्षा में आलोचनात्मक चिंतन कौशलों को प्रोत्साहित करते हैं?

(A) हाल ही में भारतीय संविधान से अनुच्छेद 370 हटा दिया गया है। इस एक्ट के पक्ष और विपक्ष क्या हैं?

(B) मकर रेखा से कर्क रेखा की ओर सूर्य की गति की व्याख्या कीजिए।

(C) क्या आप सोचते हैं कि भारत में धर्म के संबंध में स्वतंत्रता का अधिकार सही प्रकार से नियोजित हो पाता है? क्या यह भारत को एक धर्म निरपेक्ष देश बनाता है?

(D) कितने देशों के साथ भारत अपनी सीमा को साझा करता है? उनके नाम लिखिए।

विकल्प :

(1) केवल (A), (B) और (C)

(2) केवल (A) और (C)

(3) केवल (B), (C) और (D)

(4) केवल (B) और (D)

[Question ID = 169][Question Description = S12_Social Science_Q079]

1. 1 [Option ID = 673]
2. 2 [Option ID = 674]
3. 3 [Option ID = 675]
4. 4 [Option ID = 676]

50) Given below are two sets of measurement system used in maps. Find the odd one out from each of these sets.

	Column-I		Column-II
(A)	Feet	(i)	Miles
(B)	Centimeter	(ii)	Furlong
(C)	Meter	(iii)	Inch
(D)	Kilometer	(iv)	Centimeter

Options :

(1) (A) and (i)

(2) (A) and (iv)

(3) (B) and (iii)

(4) (D) and (i)

नीचे मानचित्रों में प्रयोग होने वाले मापन प्रणाली के दो समुच्चय दिए गए हैं। प्रत्येक समुच्चय में से विषम की पहचान कीजिए।

	कॉलम - I		कॉलम - II
(A)	फीट	(i)	मील
(B)	सेंटीमीटर	(ii)	फर्लांग
(C)	मीटर	(iii)	इंच
(D)	किलोमीटर	(iv)	सेंटीमीटर

विकल्प :

(1) (A) तथा (i)

(2) (A) तथा (iv)

(3) (B) तथा (iii)

(4) (D) तथा (i)

[Question ID = 170][Question Description = S12_Social Science_Q080]

1. 1 [Option ID = 677]
2. 2 [Option ID = 678]
3. 3 [Option ID = 679]
4. 4 [Option ID = 680]

51) Locating a place on the map is associated with __________ skill.

(A) Remembering

(B) Comprehension

(C) Application

(D) Evaluation

Choose the appropriate option :

(1) Only (A) and (B)

(2) (A), (B) and (D)

(3) (A), (B) and (C)

(4) (B), (C) and (D)

मानचित्र पर एक स्थान को ढूँढ़ना संबंधित (जुड़ा) है __________ के कौशल के साथ।

(A) याद रखने

(B) बोध / समझने

(C) अनुप्रयोग

(D) मूल्यांकन

उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए :

(1) केवल (A) और (B)

(2) (A), (B) और (D)

(3) (A), (B) और (C)

(4) (B), (C) और (D)

[Question ID = 171][Question Description = S12_Social Science_Q081]

1. 1 [Option ID = 681]
2. 2 [Option ID = 682]
3. 3 [Option ID = 683]
4. 4 [Option ID = 684]

52) Read the **statements (A)** and **(R)** regarding social science and choose the appropriate option.

Assertion (A) : The social science curriculum in India is broadly organized on the basis of themes.

Reason (R) : Bringing together various social sciences under one discipline to teach for school children is very difficult.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

सामाजिक विज्ञान के संबंध में दिए गए **कथनों (A)** और **(R)** को पढ़ें और उपयुक्त विकल्प चुनें।

कथन (A) : भारत में सामाजिक विज्ञान पाठ्यक्रम का संगठन मुख्यत: विषय (थीम) आधारित है।

कारण (R) : कई सामाजिक विज्ञानों को एक विषय के अंदर लाने पर विद्यालय के छात्रों को पढ़ाने में कठिनाई होती है।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सहीं हैं और **(A)** की **(R)** सही व्याख्या करता है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सहीं हैं लेकिन **(A)** की **(R)** सही व्याख्या नहीं करता है।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 172][Question Description = S12_Social Science_Q082]

1. 1 [Option ID = 685]
2. 2 [Option ID = 686]
3. 3 [Option ID = 687]
4. 4 [Option ID = 688]

53) Read the **statements (A)** and **(R)** regarding social science and choose the appropriate option.

Assertion (A) : Social science receive less importance in the school curriculum when compared with other subjects.

Reason (R) : There are no better qualified teachers to teach social sciences in India.

Choose the **correct** option :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) Both **(A)** and **(R)** are false.

सामाजिक विज्ञान के बारे में **कथन (A)** और **(R)** को पढ़िए तथा उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

कथन (A) : दूसरे विषयों की तुलना में स्कूली पाठ्यचर्या में सामाजिक विज्ञान को कम महत्त्व मिलता है।

कारण (R) : भारत में सामाजिक विज्ञान के शिक्षण के लिए योग्य शिक्षक नहीं हैं।

सही विकल्प चुनें।

(1) **(A)** और **(R)** दोनों सहीं हैं और **(A)** की **(R)** सही व्याख्या करता है।

(2) **(A)** और **(R)** दोनों सहीं हैं लेकिन **(A)** की **(R)** सही व्याख्या नहीं करता है।

(3) **(A)** सही है लेकिन **(R)** गलत है।

(4) **(A)** और **(R)** दोनों गलत हैं।

[Question ID = 173][Question Description = S12_Social Science_Q083]

1. 1 [Option ID = 689]
2. 2 [Option ID = 690]
3. 3 [Option ID = 691]
4. 4 [Option ID = 692]

54) Which of the following could be used as primary sources to teach about different forms of money in the past ?

(A) Coins

(B) Currency notes

(C) ATM/Debit Card

(D) Credit Card

Choose the **correct** option :

(1) Only (A)

(2) Both (A) and (B)

(3) (A), (B) and (C)

(4) (C) and (D) only

अतीत में मुद्रा के विभिन्न स्वरूपों को पढाने हेतू निम्नलिखित में से किन्हें प्राथमिक स्रोतों की तरह प्रयोग में लाया जा सकता है?

(A) सिक्के

(B) मुद्रा नोट्स

(C) ए टी एम/डेबिट कार्ड

(D) क्रेडिट कार्ड

सही विकल्प का चुनाव कीजिए :

(1) केवल (A)

(2) (A) तथा (B) दोनों

(3) (A), (B) तथा (C)

(4) केवल (C) तथा (D)

[Question ID = 174][Question Description = S12_Social Science_Q084]

1. 1 [Option ID = 693]
2. 2 [Option ID = 694]
3. 3 [Option ID = 695]
4. 4 [Option ID = 696]

55) The principle 'Learning by Doing' is best suited to :

(1) Discussion Method

(2) Demonstration Method

(3) Project Method

(4) Constructivist Approach

'करके सीखना' सिद्धांत सबसे उपयुक्त है :

(1) चर्चा विधि के लिए

(2) प्रदर्शन विधि के लिए

(3) परियोजना विधि के लिए

(4) रचनावादी उपागम के लिए

[Question ID = 175][Question Description = S12_Social Science_Q085]

1. 1 [Option ID = 697]
2. 2 [Option ID = 698]
3. 3 [Option ID = 699]
4. 4 [Option ID = 700]

56) Asking questions with a globe in a geography class will be a part of _______ .

(A) Formative assessment

(B) Summative assessment

(C) Diagnostic assessment

(D) Assessment of learning

Choose the appropriate option :

(1) Only (A)

(2) Only (A) and (B)

(3) Only (B) and (C)

(4) Only (A) and (C)

भूगोल की कक्षा में ग्लोब के साथ प्रश्न पूछना _______ का भाग होगा।

(A) रचनात्मक आकलन

(B) योगात्मक आकलन

(C) नैदानिक आकलन

(D) अधिगम का आंकलन

उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

(1) केवल (A)

(2) केवल (A) और (B)

(3) केवल (B) और (C)

(4) केवल (A) और (C)

[Question ID = 176][Question Description = S12_Social Science_Q086]

1. 1 [Option ID = 701]
2. 2 [Option ID = 702]
3. 3 [Option ID = 703]
4. 4 [Option ID = 704]

57) Social science teacher checking the notebooks of a student forms part of :

(A) Formative assessment

(B) Assessment for learning

(C) Summative assessment

(D) Formal Assessment

Options :

(1) Only (A), (B) and (C)

(2) Only (A) and (B)

(3) Only (A), (B) and (D)

(4) Only (B), (C) and (D)

एक सामाजिक विज्ञान के शिक्षक द्वारा अभ्यास पुस्तिका जाँचने की गतिविधि, हिस्सा (भाग) बनती है :

(A) रचनात्मक आकलन का

(B) अधिगम के आकलन का

(C) योगात्मक आकलन का

(D) औपचारिक आकलन का

विकल्प :-

(1) केवल (A), (B) और (C)

(2) केवल (A) और (B)

(3) केवल (A), (B) और (D)

(4) केवल (B), (C) और (D)

[Question ID = 177][Question Description = S12_Social Science_Q087]

1. 1 [Option ID = 705]
2. 2 [Option ID = 706]
3. 3 [Option ID = 707]
4. 4 [Option ID = 708]

58) Which assessment is conducted during instructional process ?

(1) Summative Assessment

(2) Diagnostic Assessment

(3) Placement Assessment

(4) Educational Assessment

निर्देशात्मक प्रक्रिया के दौरान कौन सा आकलन किया जाता है?

(1) योगात्मक आकलन

(2) नैदानिक (डायग्नोस्टिक) आकलन

(3) प्लेसमेंट आकलन

(4) शैक्षिक आकलन

[Question ID = 178][Question Description = S12_Social Science_Q088]

1. 1 [Option ID = 709]
2. 2 [Option ID = 710]
3. 3 [Option ID = 711]
4. 4 [Option ID = 712]

59) Which of the following questions assess the remembering aspect of cognitive process ?

(A) What are the roles of World Trade Organisation ?

(B) What can be done to promote fair trade amongst the countries ?

(C) Green Revolution has made India self-sufficient in food grains. Explain.

(D) What is a settlement ?

Options :

(1) (A), (B) and (C)

(2) (B) and (C)

(3) (A) and (C)

(4) (A) and (D)

निम्नलिखित में से कौन से प्रश्न संज्ञानात्मक प्रक्रिया के 'स्मरण' पहलू का आकलन करते हैं?

(A) विश्व व्यापार संगठन की क्या भूमिकाएँ हैं?

(B) विभिन्न देशों के बीच न्यायसंगत व्यापार को प्रोत्साहित करने के लिए क्या किया जा सकता है?

(C) हरित क्रांति ने भारत को अनाज के मामले में आत्मनिर्भर बना दिया है। समझाइये।

(D) बंदोबस्त क्या है?

विकल्प :

(1) (A), (B) और (C)

(2) (B) और (C)

(3) (A) और (C)

(4) (A) और (D)

[Question ID = 179][Question Description = S12_Social Science_Q089]

1. 1 [Option ID = 713]
2. 2 [Option ID = 714]
3. 3 [Option ID = 715]
4. 4 [Option ID = 716]

60) Which of the following questions assess the evaluation skills in social science ?

(A) Describe the implementation of Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act.

(B) Do you think that the Right to Life is ensured through Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act ?

(C) What is Poshan Abhiyan ? Who are the main beneficiaries of this scheme ?

(D) Do you agree with the statement that Sipoy Mutiny is nothing but the India's first freedom struggle ?

Options :

(1) Only (A)

(2) Only (A) and (B)

(3) Only (A), (B) and (C)

(4) Only (B) and (D)

निम्नलिखित प्रश्नों में से कौन से प्रश्न सामाजिक विज्ञान में मूल्यांकन के कौशल को आंकते हैं?

(A) महात्मा गाँधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोज़गार गारंटी अधिनियम के कार्यान्वयन का वर्णन कीजिए।

(B) क्या आप समझते हैं कि महात्मा गाँधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोज़गार गारंटी अधिनियम के माध्यम से जीवन का अधिकार सुनिश्चित है?

(C) पोषण अभियान क्या है? इस योजना के मुख्य लाभार्थी कौन हैं?

(D) क्या आप इस कथन से सहमत हैं कि सिपाही बग़ावत कुछ नहीं अपितु भारत का पहला (प्रथम) स्वतंत्रता संग्राम है?

विकल्प :

(1) केवल (A)

(2) केवल (A) और (B)

(3) केवल (A), (B) और (C)

(4) केवल (B) और (D)

[Question ID = 180][Question Description = S12_Social Science_Q090]

1. 1 [Option ID = 717]
2. 2 [Option ID = 718]
3. 3 [Option ID = 719]
4. 4 [Option ID = 720]

Topic:- HIN_Q91-99_L1_P2_CTET

1)

दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई–झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

गद्यांश के अनुसार प्राणी की पहचान किससे होती है?

(1) दान

(2) पुण्य

(3) वाणी

(4) पद

[Question ID = 211][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q091]

1. 1 [Option ID = 841]
2. 2 [Option ID = 842]
3. 3 [Option ID = 843]
4. 4 [Option ID = 844]

2)

दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई-झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

'कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है।'

वाक्य से तात्पर्य है कि _____________

(1) कोयल कौए से सुन्दर होती है और उसकी वाणी भी मधुर होती है।

(2) कोयल और कौआ दोनों लगभग समान रूप होते हैं किंतु उनकी वाणी में अंतर होता है।

(3) कोयल की मधुर वाणी जग प्रसिद्ध है।

(4) कौए के रंगरूप से परिचित हैं किंतु कोयल के रंगरूप से नहीं।

[Question ID = 212][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q092]

1. 1 [Option ID = 845]
2. 2 [Option ID = 846]
3. 3 [Option ID = 847]
4. 4 [Option ID = 848]

3)

दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई-झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

इनमें से कौन सा गुण मधुर वाणी का **नहीं** है?

(1) दूसरों को वश में करना

(2) शत्रु को मित्र बनाना

(3) निराश व्यक्तियों में आशा उत्पन्न करना

(4) अपनों को पराया बनाना

[Question ID = 213][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q093]

1. 1 [Option ID = 849]
2. 2 [Option ID = 850]
3. 3 [Option ID = 851]
4. 4 [Option ID = 852]

4) दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई–झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

''जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया।'' से आशय है ____________

(1) वाणी पर नियंत्रण करने और मधुर वचन बोलने वाले व्यक्ति को धन–दौलत मिल जाती है।

(2) वाणी पर नियंत्रण करने और मधुर वचन बोलने वाले व्यक्ति को सभी क्षेत्रों में सफलता प्राप्त होती है।

(3) वाणी पर नियंत्रण करने और मीठे वचन बोलने वाले व्यक्ति को अपमान सहना पड़ता है।

(4) वाणी पर नियंत्रण करने और कटुवचन बोलने वाले व्यक्ति को सब कुछ प्राप्त हो जाता है।

[Question ID = 214][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q094]

1. 1 [Option ID = 853]
2. 2 [Option ID = 854]
3. 3 [Option ID = 855]
4. 4 [Option ID = 856]

5) दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई–झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

निम्न में से समूह से भिन्न शब्द–युग्म कौन–सा है?

(1) शत्रु–मित्र

(2) अपने–पराए

(3) दुर्जन–सज्जन

(4) शूल–तूल

[Question ID = 215][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q095]

1. 1 [Option ID = 857]
2. 2 [Option ID = 858]
3. 3 [Option ID = 859]
4. 4 [Option ID = 860]

6) **दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई-झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

'वाणी प्राणी की पहचान है।' वाक्य का अर्थ के आधार पर भेद बताइए।

(1) इच्छावाचक

(2) संकेतवाचक

(3) विधानवाचक

(4) संदेहवाचक

[Question ID = 216][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q096]

1. 1 [Option ID = 861]
2. 2 [Option ID = 862]
3. 3 [Option ID = 863]
4. 4 [Option ID = 864]

7) **दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई-झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

कटुवाणी के कारण __________ **नहीं** होते।

(1) लड़ाई–झगड़े

(2) अपने–पराए

(3) पराए–अपने

(4) बड़े युद्ध

[Question ID = 217][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q097]

1. 1 [Option ID = 865]
2. 2 [Option ID = 866]
3. 3 [Option ID = 867]
4. 4 [Option ID = 868]

8) **दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई–झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

हमारा मन कैसी वाणी सुनकर प्रसन्न हो जाता है?

(1) वाणी

(2) कटु

(3) मधुर

(4) कर्कश

[Question ID = 218][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q098]

1. 1 [Option ID = 869]
2. 2 [Option ID = 870]
3. 3 [Option ID = 871]
4. 4 [Option ID = 872]

9) **दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

वाणी प्राणी की पहचान है। जिस प्रकार कौए और कोयल की पहचान उनकी वाणी से होती है, उसी प्रकार किसी व्यक्ति के आचार–व्यवहार तथा स्वभाव की परख भी वाणी द्वारा होती है। मीठी वाणी दूसरों को वश में करने की औषधि है। जब हम मधुर वाणी का श्रवण करते हैं, तब हमारा चित्त प्रसन्न हो जाता है। सज्जन सर्वदा मधुर वाणी का ही प्रयोग करते हैं, जबकि दुर्जनों की वाणी कटु तथा कर्कश होती है। मीठी वाणी शत्रु को मित्र बना सकती है, निराश व्यक्तियों में आशा, उत्साह का संचार कर सकती है। कटुवाणी हृदय में शूल की तरह चुभती है, इससे अपने भी पराए हो जाते हैं। इतना ही नहीं, कटुवाणी लड़ाई–झगड़ों यहाँ तक कि बड़े युद्ध का कारण भी बन जाती है। ऐसा कहा जाता है कि जिस व्यक्ति ने अपनी वाणी को वश में कर लिया और मधुर वचनों का प्रयोग सीख लिया, उसने मानो सब पा लिया। मधुर वाणी अमृत के समान काम करती है।

'बड़े युद्ध का कारण भी बन सकती है।' वाक्य में निपात शब्द है ___________

(1) बड़े

(2) का

(3) बन

(4) भी

[Question ID = 219][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q099]

1. 1 [Option ID = 873]
2. 2 [Option ID = 874]
3. 3 [Option ID = 875]
4. 4 [Option ID = 876]

Topic:- HIN_Q100-105_L1_P2_CTET

1) दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

कविता में किस ओर संकेत किया है?

(1) गाँव में बिजली की पर्याप्त मात्रा की ओर
(2) गाँव में बल्बों की लड़ियों की ओर
(3) गाँव में सुविधाओं के अभाव की ओर
(4) गाँव में कुत्तों की अधिक संख्या की ओर

[Question ID = 220][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q100]

1. 1 [Option ID = 877]
2. 2 [Option ID = 878]
3. 3 [Option ID = 879]
4. 4 [Option ID = 880]

2) दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

'बुझे कंडों का धुआँ' का एक निहितार्थ संभव **नहीं** है –

(1) उपले समाप्त हो गए हैं
(2) चूल्हे बुझ चुके हैं
(3) भोजन पक चुका है
(4) अन्न का अभाव है

[Question ID = 221][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q101]

1. 1 [Option ID = 881]
2. 2 [Option ID = 882]
3. 3 [Option ID = 883]
4. 4 [Option ID = 884]

3) **दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

गाँव में बिजली कब आई है ?

(1) एक महीना पहले

(2) एक वर्ष पहले

(3) दो वर्ष पहले

(4) अगले वर्ष

[Question ID = 222][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q102]

1. 1 [Option ID = 885]
2. 2 [Option ID = 886]
3. 3 [Option ID = 887]
4. 4 [Option ID = 888]

4) **दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।**

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

'बल्बों की फुन्सियाँ' से आशय है -

(1) बल्बों की संख्या कम है

(2) बल्ब फुन्सियों की तरह होते हैं

(3) बल्बों की रोशनी कम है

(4) बल्बों को फुन्सी रोग हो गया है

[Question ID = 223][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q103]

1. 1 [Option ID = 889]
2. 2 [Option ID = 890]
3. 3 [Option ID = 891]
4. 4 [Option ID = 892]

5) दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

गाँव में बिजली __________

(1) चहुँ ओर है
(2) पर्याप्त मात्रा में है
(3) एक ही सड़क पर है
(4) दिन में ही आती है

[Question ID = 224][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q104]

1. 1 [Option ID = 893]
2. 2 [Option ID = 894]
3. 3 [Option ID = 895]
4. 4 [Option ID = 896]

6) दिए गए काव्यांश को पढ़कर प्रश्न का उत्तर दीजिए।

कस्बे की साँझ, बुझे कंडों का धुआँ,
बल्बों की फुन्सियाँ जल उठीं यहाँ वहाँ।
अभी गये साल यहाँ आयी है बिजली
लेकिन बस एक सड़क छूते हुए निकली
कुत्ता लोट सड़कें और कौव्वों की काँव-काँव,
धूल भरे चौराहे पूछ रहे नाम गाँव

समूह से भिन्न शब्द है

(1) गाँव
(2) कस्बा
(3) सड़कें
(4) बुझे

[Question ID = 225][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q105]

1. 1 [Option ID = 897]
2. 2 [Option ID = 898]
3. 3 [Option ID = 899]
4. 4 [Option ID = 900]

Topic:- HIN_Q106-120_L1_P2_CTET

1) भाषा विकास में बच्चे जिन शब्द और शब्द संयोजनों को समझते हैं, वे क्या कहलाते हैं?

(1) स्वनिम

(2) ग्राह्य

(3) उत्पाद

(4) बोध

[Question ID = 226][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q106]

1. 1 [Option ID = 901]
2. 2 [Option ID = 902]
3. 3 [Option ID = 903]
4. 4 [Option ID = 904]

2) दूसरों के साथ प्रभावशाली और उपयुक्त सम्प्रेषण में कैसे संलग्न किया जाए, इससे संबंधित भाषा का घटक क्या है?

(1) ध्वनि विज्ञान

(2) अर्थ विज्ञान

(3) व्यवहारशील

(4) व्याकरण

[Question ID = 227][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q107]

1. 1 [Option ID = 905]
2. 2 [Option ID = 906]
3. 3 [Option ID = 907]
4. 4 [Option ID = 908]

3) प्रत्येक बच्चे में भाषा के नियमों की सहजात क्षमता है जो सभी मानवीय भाषाओं में लागू होते हैं। यह विचार किसके दृवारा समर्थित है?

(1) व्यवहारवादी

(2) प्रकृतवादी

(3) संज्ञानात्मकवादी

(4) रचनावादी

[Question ID = 228][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q108]

1. 1 [Option ID = 909]
2. 2 [Option ID = 910]
3. 3 [Option ID = 911]
4. 4 [Option ID = 912]

4) विद्यार्थी द्वारा पढ़ी–गई कहानी को अपने शब्दों में दुबारा कहना, इससे किसके आकलन में सहायता मिलती हैं?

(1) सटीकता

(2) प्रवाह

(3) बोध

(4) स्मृति

[Question ID = 229][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q109]

1. 1 [Option ID = 913]
2. 2 [Option ID = 914]
3. 3 [Option ID = 915]
4. 4 [Option ID = 916]

5) भाषा अधिगम में 'बोधगम्य निवेश' से क्या तात्पर्य है?

(1) बच्चों को उनकी भाषा के वर्तमान स्तर से एक स्तर ऊपर का भाषायी निवेश देना

(2) बच्चों को उनकी भाषा के वर्तमान स्तर के समान का ही भाषा निवेश देना

(3) बच्चों को लक्ष्य भाषा में संलग्न होने के अधिकतम अवसर देना

(4) कथावाचन शिक्षाशास्त्र के माध्यम से भाषा अधिगम को रुचिकर बनाना

[Question ID = 230][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q110]

1. 1 [Option ID = 917]
2. 2 [Option ID = 918]
3. 3 [Option ID = 919]
4. 4 [Option ID = 920]

6) एक अध्यापक विद्यार्थियों को एक पाठ पढ़ा रही है। पढ़ाते समय वह शब्द संपदा पर ध्यान केन्द्रित कर रही है, विद्यार्थियों की उनकी मातृभाषा में शब्दों के अर्थ समझा रही है। वह अनुच्छेद की एक-एक पंक्ति का अर्थ बच्चों की निज की भाषा में समझाती है। वह कक्षा में किस विधि/उपागम का प्रयोग कर रही है?

(1) सम्प्रेषणात्मक उपागम

(2) संरचनात्मक उपागम

(3) श्रव्यभाषिक उपागम

(4) व्याकरण अनुवाद विधि

[Question ID = 231][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q111]

1. 1 [Option ID = 921]
2. 2 [Option ID = 922]
3. 3 [Option ID = 923]
4. 4 [Option ID = 924]

7) संरचनात्मक उपागम के अनुसार एक अध्यापक को किस सिद्धांत के आधार पर शिक्षार्थियों की ज़रूरत के मुताबिक संरचनाओं को स्तरवार बनाना चाहिए?

(1) उपयोगिता, सरलता, अध्यापन में आसान

(2) प्रकार्य, वर्गीकरण और बारम्बारिता

(3) पुरानेपन के आधार पर, श्रेणीकरण, स्थायित्व

(4) अनुमान, उत्पाद और सामूहीकरण

[Question ID = 232][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q112]

1. 1 [Option ID = 925]
2. 2 [Option ID = 926]
3. 3 [Option ID = 927]
4. 4 [Option ID = 928]

8) एक अध्यापक बच्चों को बिना अंत वाली एक खोजी (जासूसी) कहानी सुनाता है। शिक्षार्थियों को कहानी में प्रस्तुत रहस्य को सुलझाने के लिए कहा जाता है और इस तरह से उसका अन्त बताने के लिए कहा जाता है। यह कार्य शिक्षार्थियों के किस स्तर के भाषा अधिगम का आकलन करने में मदद करेगा?

(1) निम्न स्तरीय चिंतन

(2) मध्यम स्तरीय चिंतन

(3) उच्च स्तरीय चिंतन

(4) बोध/समझ पाने के चिंतन का स्तर

[Question ID = 233][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q113]

1. 1 [Option ID = 929]
2. 2 [Option ID = 930]
3. 3 [Option ID = 931]
4. 4 [Option ID = 932]

9) निम्नलिखित में से कौन–सी युक्ति बच्चों के भाषा विकास का समर्थन नहीं करेगी?

(1) संदर्भ में भाषा अधिगम के लिए अवसर देना

(2) कक्षा में एक–दूसरे के साथ अन्त:क्रिया करने के अवसर देना

(3) इस तरह की गतिविधियों की योजना बनाना जिसमें बच्चे अर्थपूर्ण उद्देश्यों के लिए सम्प्रेषण कर सकें

(4) भाषा का मूल रूप बोलने वालों की बातचीत के प्रभावशाली मॉडल सुनाना और बच्चों को उसकी नकल करने के लिए कहना

[Question ID = 234][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q114]

1. 1 [Option ID = 933]
2. 2 [Option ID = 934]
3. 3 [Option ID = 935]
4. 4 [Option ID = 936]

10) भाषा के अध्यापक होने के नाते श्रवण और वाचन के लिए योजना बनाते समय क्या करने की आवश्यकता है?

(1) बच्चों को द्वितीय और विदेशी भाषाओं का अर्जन करके अपनी भाषा के दायरे में विस्तार करने में मदद करना

(2) विद्यार्थियों को कुछ संवाद कंठस्थ करने के लिए देना और फिर कक्षा में अभिनय द्वारा प्रस्तुति के लिए कहना

(3) बातचीत के विभिन्न प्रकारों को समुन्नत करने के लिए अवसरों, उद्देश्यों, श्रोताओं और समूहों के साथ अधिकाधिक अवसर शामिल करना

(4) कक्षा में विद्यार्थी के भाषा प्रदर्शन की तुलना दूसरों के साथ करने के लिए उसके मजबूत पक्ष, आवश्यकताओं, रुचियों और प्राथमिकताओं की पहचान करना

[Question ID = 235][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q115]

1. 1 [Option ID = 937]
2. 2 [Option ID = 938]
3. 3 [Option ID = 939]
4. 4 [Option ID = 940]

11) निम्नलिखित में से कौन–सा कथन सही है?

(1) लेखन में सर्जना (सृजन) शामिल है, प्रतिलेखन नहीं

(2) लेखन में प्रतिलेखन शामिल है, सृजन नहीं

(3) कुछ लेखनों में सृजन एवं प्रतिलेखन दोनों ही शामिल है

(4) सभी प्रकार के लेखनों में सृजन व प्रतिलेखन दोनों ही शामिल है

[Question ID = 236][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q116]

1. 1 [Option ID = 941]
2. 2 [Option ID = 942]
3. 3 [Option ID = 943]
4. 4 [Option ID = 944]

12) निम्नलिखित में से कौन–से निबन्ध प्रकार शिक्षार्थियों को अपनी पाँचों इन्द्रियों के बेहतर प्रयोग के अवसर देते है?

(1) समझ–बूझ पर आधारित निबंध

(2) वर्णनात्मक निबंध

(3) तर्क आधारित निबंध

(4) व्याख्यात्मक निबंध

[Question ID = 237][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q117]

1. 1 [Option ID = 945]
2. 2 [Option ID = 946]
3. 3 [Option ID = 947]
4. 4 [Option ID = 948]

13)

वह कौन सी अवधि है जिसमें बच्चे भाषा अधिगम हेतु सर्वाधिक रूप से ग्राह्यशील होते हैं?

(1) मौन अवधि

(2) चुनौतिपूर्ण अवधि

(3) भाषिक अवधि

(4) जागरूकता संबंधी अवधि

[Question ID = 238][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q118]

1. 1 [Option ID = 949]
2. 2 [Option ID = 950]
3. 3 [Option ID = 951]
4. 4 [Option ID = 952]

14)

निम्नलिखित में से कौन-सा भाषा विकास के लिए सर्वाधिक रूप से महत्वपूर्ण हैं?

(1) आकलन हेतु विभिन्न प्रकार के उपकरण और विधियों का प्रयोग

(2) पाठ्यक्रम और पाठ्यपुस्तक के सभी अभ्यासों को पूरा करना

(3) अन्त:क्रिया करने के लिए अधिक से अधिक अवसर प्रदान करना

(4) बहुत सी शिक्षण सामग्रियों का उपयोग करना

[Question ID = 239][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q119]

1. 1 [Option ID = 953]
2. 2 [Option ID = 954]
3. 3 [Option ID = 955]
4. 4 [Option ID = 956]

15)

एक व्यवस्था के रूप में भाषा के बारे में चिंतन करने की योग्यता को क्या कहा जाएगा?

(1) अधिभाषिक जागरूकता

(2) ध्वनिग्राम (स्वनिम) जागरूकता

(3) मुद्रित समृद्ध जागरूकता

(4) अर्थविज्ञान जागरूकता

[Question ID = 240][Question Description = S12_Hindi Content/Pedagogy_Q120]

1. 1 [Option ID = 957]
2. 2 [Option ID = 958]
3. 3 [Option ID = 959]
4. 4 [Option ID = 960]

Topic:- Telugu_Q121-128_L2_P2_CTET

1)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించివాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియ,

రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6వ శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరముగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్‌వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణములవలె రసధర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

రసగంగాధర కర్త __________.

(1) ఆనంద వర్ధనుడు

(2) దండి

(3) జగన్నాథుడు

(4) అభినవగుప్తుడు

[Question ID = 361][Question Description = S1_Telugu_Q121]

1. 1 [Option ID = 1441]
2. 2 [Option ID = 1442]
3. 3 [Option ID = 1443]
4. 4 [Option ID = 1444]

2)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుదును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియు, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6న శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనసుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్య అన్నవారు

(1) విశ్వనాథుడు
(2) కేశవమిశ్రుడు
(3) వాగ్భటుడు
(4) భోజుడు

[Question ID = 362][Question Description = S1_Telugu_Q122]

1. 1 [Option ID = 1445]
2. 2 [Option ID = 1446]
3. 3 [Option ID = 1447]
4. 4 [Option ID = 1448]

3)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియ, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6న శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ

ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణాములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనసుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

సహితములై శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పినది __________.

(1) భామహుడు
(2) జగన్నాథుడు
(3) మమ్మటుడు
(4) విశ్వనాథుడు

[Question ID = 363][Question Description = S1_Telugu_Q123]

1. 1 [Option ID = 1449]
2. 2 [Option ID = 1450]
3. 3 [Option ID = 1451]
4. 4 [Option ID = 1452]

4)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియు, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6న శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణాములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు.

రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణాములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనసుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

'కవనీయం కావ్యమని' చెప్పినవారు.

(1) విద్యాధరుడు
(2) లోచనకారుడు
(3) అభినవ గుప్తుడు
(4) భట్ట గోపాలుడు

[Question ID = 364][Question Description = S1_Telugu_Q124]

1. 1 [Option ID = 1453]
2. 2 [Option ID = 1454]
3. 3 [Option ID = 1455]
4. 4 [Option ID = 1456]

5)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియు, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6వ శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణాములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కుసు, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్‌వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్దోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటుడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణాములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనసుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

'లోకోత్తర వర్ణనానిపుణ కవికర్మకావ్యం' అని చెప్పిందెవరు.

(1) జగన్నాథుడు.
(2) ఆనందవర్ధనుడు
(3) మమ్మటుడు
(4) కుంతకుడు.

[Question ID = 365][Question Description = S1_Telugu_Q125]

1. 1 [Option ID = 1457]
2. 2 [Option ID = 1458]
3. 3 [Option ID = 1459]
4. 4 [Option ID = 1460]

6)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియ, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6న శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావలీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున

పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణాములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్ధికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్‌వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. “అనలంకృతీ పున: క్వాపి” అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణాములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెనసుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

‘ధ్వన్యాలోక కర్త’ __________.

(1) ఆనంద వర్ధనుడు

(2) దండి

(3) కుంతకుడు

(4) మమ్మటుడు

[Question ID = 366][Question Description = S1_Telugu_Q126]

1. 1 [Option ID = 1461]
2. 2 [Option ID = 1462]
3. 3 [Option ID = 1463]
4. 4 [Option ID = 1464]

7)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ‘ వర్ణించివాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ’ మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ‘ రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్

ఇతి కవి:) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియ, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6వ శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరముగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్‌వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. "అనలంకృతీ పున: క్వాపి" అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకే కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెననుటయు అనవసరమే అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

శబ్దమే కావ్య శరీరమని భావించినది.

(1) మహిమభట్టు

(2) కుంతకుడు

(3) అభినవగుప్తుడు

(4) భట్టగోపాలుడు

[Question ID = 367][Question Description = S1_Telugu_Q127]

1. 1 [Option ID = 1465]
2. 2 [Option ID = 1466]
3. 3 [Option ID = 1467]
4. 4 [Option ID = 1468]

8)

సూచన : ఈ క్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి వున్న ప్రశ్నకు సరైన సమాధానాలు రాయండి.

ప్రాచ్యలాక్షణికులు కావ్య శబ్దమునకు పలు తెరగుల వ్యుత్పత్తిచెప్పి దానిని బహువిధముల నిర్వచించి యున్నారు. లోచనకారుడు వర్ణింపతగినది (కవనీయంకావ్యం) కావ్యమనిచెప్పినాడు. ' వర్ణించువాడు కవి. అతనికర్మ కావ్య ' మని (కవయతి వర్ణయతీతి కవి:, తస్య కర్మ కావ్యం) విద్యాధరుడును, ' రసభావములను విమర్శించువాడు కవి. అతని కర్మ కావ్యమని (కౌతి శబ్దాయతే విమృశతి రసభావాన్ ఇతి కవి :) భట్ట గోపాలుడును, లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యమని (లోకోత్తర వర్ణనా నిపుణ కవికర్మ కావ్యం) మమ్మటుడును కావ్య శబ్దమున కొసంగిన వ్యుత్పత్తులు.

కావ్యమున కాంతతో పోల్చి పూర్వలాక్షణికులు దాని స్వరూపము నిర్ణయించుటకు యత్నించిరి. కాంతకువలెనే కావ్యమునకును దేహాత్మలు, గుణాలంకారములు మున్నగునవి ఉండును. ప్రాచ్య లాక్షణికులకు ఆద్యుడైన భరతుడు కావ్యమునకు ఇతివృత్తము శరీరమనియ, రసము తత్సౌందర్య కారణమనియునుడివెను. భామహుడు శ్రవ్య కావ్య చర్చకావించి సహితములైన శబ్దార్థములు కావ్యమని చెప్పెను. (శబ్దార్థౌ సహితౌ కావ్యమ్). ఇతని అభిప్రాయమును అనుసరించి శబ్దార్థయుగళము కావ్య శరీరము. అలంకారములు దానికి సౌందర్య మాపాదించును.

క్రీ.శ. 6న శతాబ్ది యందలి దండి ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమైన పదసమూహమే కావ్యమని చెప్పెను. (ఇష్టార్థవ్యవిచ్ఛిన్నా పదావళీ కావ్యమ్) ఇష్టార్థవ్యవచ్ఛిన్నమను విశేషణము వాడినను ఇతడు పదసమూహమునకే ఎక్కువ ప్రాధాన్య మొసంగెను. ఇతని మతమున పదసమూహము కావ్యశరీరము. గుణాములుతత్సౌందర్యహేతువులు.క్రీ.శ.9వ శతాబ్దికి చెందిన వామనుడు భామహు ననుసరించి గుణాలంకారయుక్తములైన శబ్దార్థములే కావ్యములని తెల్పి రీతిదాని కాత్మఅనియు, అలంకారములు తత్సౌందర్య పోషకములనియు, నుడివెను.

ధ్వన్యాలోకకర్త ఆనందవర్ధనుడు కావ్యశరీరమును గూర్చి ఇదమిత్థమని చెప్పిఉండలేదు. కాని తరువాతి వ్యాఖ్యాతలు కొందరు శబ్దార్థయుగళమును, కొందరు చారుత్వాతిశయముతో కూడిన విశిష్టార్థమును ప్రకాశింపజేయు శబ్దమును, అతడు కావ్య శరీరమగాచెప్పినట్లూహించిరి. ఇందలి రెండవ అభిప్రాయమున కును, దండిఅభిప్రాయమునకును భేదమేలేదు. లోచనకర్తఅగు అభినవగుప్తుడు శబ్దమే కావ్యశరీరమని భావించెను. తరువాతి లాక్షణికులలో ప్రధానులైన మహిమభట్టు, కుంతకుడు మున్నగువారు శబ్దార్థయుగళమే కావ్యశరీరమని సూచించిరి. రసగంగాధర కర్తజగన్నాథుడు దండివలె శబ్దమునకే అధికప్రాధాన్యమొసంగును.

అదోషములు, సగుణములు, సాలంకారములు అయిన శబ్దార్థములు కావ్యము. (అదోషౌ సగుణౌ అనలంకృతీ పున: క్వాపి) – మమ్మటుడు. ప్రభాకర మతముకూడ ఇదే.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రసవంతము అగువాక్యము కావ్యము. (నిర్దోషం గుణాలంకార రసవత్ వాక్యం కావ్యమ్)–భోజుడు.

గుణాలంకార రీతి రసోపేతమై న సాదు శబ్దార్థ సందర్భము కావ్యము. (గుణాలంకారరీతి రసోపేత: సాదు శబ్దార్థ సందర్భ: కావ్యమ్)– వాగ్భటుడు.

నిర్దోషము, గుణాలంకార రీతివృత్తిమంతమునగు వాక్యము కావ్యము (గుణాలంకార రీతి వృత్తిమత్వాక్యం కావ్యమ్) పీయూషవర్షుడు.

రసాదులతో కూడిన వాక్యము కావ్యము. (రసాదిమద్వాక్యం కావ్యమ్)–శౌద్ధోదని. రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యము (వాక్యం రసాత్మకం కావ్యమ్)–విశ్వనాథుడు. రమణీయార్థ ప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యము (రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం)–జగన్నాథుడు. రసాలంకారయుక్తము, సుఖవిశేష సాధనము ఐన వాక్యము కావ్యము. (రసాలంకార యుక్తం సుఖ విశేష సాధనం వాక్యం కావ్యమ్)– కేశవ మిశ్రుడు.

పై నిర్వచనములలో దేహాత్మలతో కూడిన కావ్యసమగ్ర స్వరూపము చెప్పబడినది. ఈ నిర్వచనములను కావించునప్పుడు తత్కర్తలు తమకు పూర్వులైన లాక్షణికులు చెప్పిన వానిఅందలి దోషములను చూపి అంతకంటే ఉత్తమ నిర్వచనములను చెప్పుటకు యత్నించిరి.

దండి మనోహరార్థ సమలంకృతమైన పదసమూహమూ కావ్యమని చెప్పి అందల్పమైన దోషమును కూడ ఉపేక్షింపరాదని భావించెను. మమ్మటుడు శబ్దార్థయుగళము కావ్యమని ఆ శబ్దార్థములు సగుణములు, నిర్దోషములు, సాలంకారములు అయి ఉండవలెనని సూచించెను. “అనలంకృతీ పున: క్వాపి” అను దానిని బట్టి ఒకానొక చో అలంకారములు స్ఫుటముగా లేకున్నను కావ్యత్వమునకు హానిరాదని వ్యాఖ్యాత వివరించెను. దండి కావ్యము నిర్దోషమై ఉండవలెనని చెప్పగా మమ్మటడది నిర్దోషమై ఉండుటే కాక సగుణము సాలంకారముకూడ ఐ ఉండవలెనని భావించెను.

లోకమున దోషరహితమైన కావ్యమేదియు ఉండదనియు, అదోషత్వమే కావ్యమునకు ప్రధాన లక్షణమైనచో ధ్వని ప్రాధాన్యమును బట్టి ఉత్తమకావ్యములు కావలసిన పెక్కసలు కావ్యములే కాకపోవలసివచ్చుననియు తెల్పి విశ్వనాథుడుపై వారి అభిప్రాయములను ఆక్షేపించెను. మరియు అతడు రసము కావ్యమున కాత్మభూతమని అంగీకరించినప్పుడు గునములులేనిచో రసముండదు కావున కావ్యము సగుణమైఉండవలెనని వేరే చెప్పవసిన అవసరములేనిది భావించెను. అలంకారములు గుణాములవలె రసదర్మములి కామిచే అవిలేకున్నను

కావ్యము రసవంతము కావచ్చుననియు,అందుకె కావ్యము సాలంకారమై ఉండవలెననుటయు అనవసరమె అనియు తెల్పి అతడు రసాత్మకమైన వాక్యము కావ్యమను నిర్వచనముకావించెను.

ఈక్రింది వాటిలో పీయూషవర్షుడి నిర్వచనం

(1) గుణాలంకార రీతివృత్తిమత్‌వాక్యం కావ్యం
(2) రసాదిమద్వాక్యం కావ్యం
(3) వాక్యం రసాత్మక కావ్యం
(4) రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద:కావ్యం

[Question ID = 368][Question Description = S1_Telugu_Q128]

1. 1 [Option ID = 1469]
2. 2 [Option ID = 1470]
3. 3 [Option ID = 1471]
4. 4 [Option ID = 1472]

Topic:- Telugu_Q129-135_L2_P2_CTET

1)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్ధానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యాలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.

అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎక్కోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహారాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు.రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు

లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.

రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షితుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షితుడు, కాంవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ధి పొందారు.

విజయ రాఘవుడు మరణించిన సంవత్సరం :

(1) 1674
(2) 1565
(3) క్రీ//శ// 1600
(4) 1634

[Question ID = 369][Question Description = S1_Telugu_Q129]

1. 1 [Option ID = 1473]
2. 2 [Option ID = 1474]
3. 3 [Option ID = 1475]
4. 4 [Option ID = 1476]

2)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్ధానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.

అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎక్కోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహరాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు.రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన బాసర దీకితుడు, రాజాచూడామణి దీకితుడు

లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.
రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షీతుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షీతుడు, కాఀవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ధి పొందారు.

ఈ క్రింది వారిలో మన్నారుదాసు అనేపేరు గలవారు.

(1) శివాజీ

(2) ఎక్కోజీ

(3) విజయ రాఘవ నాయకుడు.

(4) రఘునాథ నాయకుడు

[Question ID = 370][Question Description = S1_Telugu_Q130]

1. 1 [Option ID = 1477]
2. 2 [Option ID = 1478]
3. 3 [Option ID = 1479]
4. 4 [Option ID = 1480]

3)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్ధానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యాలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.
అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎక్కోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహరాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు.రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు

లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.

రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షీతుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షీతుడు, కాంవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ది పొందారు.

వీరిలో ఎవరు మధుర నాయకుడు

(1) అచ్యుతరాయలు

(2) రఘునాధరాయులు

(3) విజయ రాఘవుడు

(4) చొక్క నాథుడు

[Question ID = 371][Question Description = S1_Telugu_Q131]

1. 1 [Option ID = 1481]
2. 2 [Option ID = 1482]
3. 3 [Option ID = 1483]
4. 4 [Option ID = 1484]

4)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్దానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.

అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్దంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎకోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహరాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి

అంతా అచ్చం అలా నిలచివుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు.రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు

లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.

రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షితుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షితుడు, కాఁవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ధి పొందారు.

తళ్లికోట యుద్ధం జరిగిన సంవత్సరం

(1) 1674

(2) 1565

(3) క్రీ//శ//1600

(4) 1673

[Question ID = 372][Question Description = S1_Telugu_Q132]

1. 1 [Option ID = 1485]
2. 2 [Option ID = 1486]
3. 3 [Option ID = 1487]
4. 4 [Option ID = 1488]

5)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్ధానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యాలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.

అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎకోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహారాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు. రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు
లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.

రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షీతుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షీతుడు, కాంవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ది పొందారు.

వీరికి దాన కర్ణుడనే బిరుదు ఉంది

(1) రఘునాథ నాయకుడు

(2) విజయ రాఘవ నాయకుడు

(3) అచ్యుత రాయలు

(4) గోవింద దీక్షితుడు

[Question ID = 373][Question Description = S1_Telugu_Q133]

1. 1 [Option ID = 1489]
2. 2 [Option ID = 1490]
3. 3 [Option ID = 1491]
4. 4 [Option ID = 1492]

6)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్దానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది

పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజావూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.

అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎక్కోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహరాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు.రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు

లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.

రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షీతుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షీతుడు, కాంవరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ది పొందారు.

మువ్వగోపాల పద కర్త

(1) పురుషోత్తమ దీక్షితుడు

(2) కోనేటి దీక్షితుడు

(3) క్షేత్రయ్య

(4) భాస్కర దీక్షితుడు

[Question ID = 374][Question Description = S1_Telugu_Q134]

1. 1 [Option ID = 1493]

2. 2 [Option ID = 1494]
3. 3 [Option ID = 1495]
4. 4 [Option ID = 1496]

7)

ఈక్రింది ఇవ్వబడిన అంశాన్ని చదివి ప్రశ్నలకు సమాధానం రాయండి.

1565 తళ్ళికోట యుద్ధానంతరం విజయనగర రాజ్యం ఛిన్నభిన్నమైపోయింది. రాయల సంతతివారు కొంతమంది పెనుగొండకూ మరికొంతమంది చంద్రగిరికి వెళ్ళారు. మిగిలినవారు తంజవూరికూ, మధురకూ చేరుకున్నారు. ఈ రెండూకూడ విజయనగర రాజులు క్రింది సామంత రాజ్యలుగావుండేవి. వీటిని పరిపాలించినా నాయకరాజులు చివరివరకూ ఆంధ్రభాషను పోషిస్తూనే వచ్చారు.

తంజావూరు రాజ్యాన్ని 1535 నుండి 1673 వరకు సుమారు 140 సంవత్సరాలు నాయకరాజులు పరిపాలించారు. ఈ వంశంవారు ఆఖరువరకూ విజయనగర రాజులపట్ల విశ్వాసపాత్రులుగా ఉంటూవచ్చారు.
అచ్యుతరాయలు, రఘునాథరాయలు, విజయరాఘవరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు. విజయరాఘవ నాయకునికి మరోపేరు మన్నారుదాసు, మధుర నాయకుడైన చొక్కనాథుడికీ, ఇతనికీ జరిగిన యుద్ధంలో (1674) విజయరాఘవుడు మరణించాడు. అనంతరం రెండు సంవత్సరాల తరువాత శివాజీ తమ్ముడైన ఎక్కోజీ తంజావూరును ఆక్రమించాడు. ఒక శతాబ్దం పాటు మహరాష్ట్రులు దాన్ని పరిపాలించారు. ఎవరు పరిపాలించినా ఆనాటికీ ఈ నాటికీ వారి సంస్కృతి అంతా అచ్చం అలా నిలిచేవుంది.

దక్షిణదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రనాయక రాజుల పరిపాలన ఒక సువర్ణయుగమని చెప్పవచ్చు. విజయనగర చక్రవర్తుల కాలంలో లలితకళలు అభివృద్ధి పొందినట్లే, తంజావూరు నాయకరాజుల కాలంలో కూడ లలిత కళలన్నీ వికాసం పొందాయి. తెలుగు సాహిత్యం, సంగీతం, నాట్యం, శిల్పం, యక్షగానవాఙ్మయం ఒక మహోన్నత స్థానాన్ని అలంకరించాయి. ఆనాటికీ ఈ నాటికీ ఆమహావైభోగానికి సాక్ష్యాధారాలుగా అవి తంజావూరులో మనకు దర్శనమిస్తున్నాయి.

రఘునాథనాయకుడు క్రీ// శ// 1600 నుండి 1634 వరుకూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయనకు దానకర్ణుడనే పేరు కూడ ఉంది. గోవింద దీక్షితుడు ఈయనకు మంత్రి. ఈయన కర్ణాటక సంగీతశాస్త్రంలో బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. అనేక రాగాలను, తాళాలను ఈయన స్వయంగా కల్పన చేశాడు. రఘునాథ నాయకుని ఆస్థానంలో కవులు, పండితులు బహుబాగా పోషింపబడ్డారు. ఈయన ఆస్థానంలో ముద్దు చంద్ర రేఖ అనే రాజన ర్తకి వుండేదట. గోవిందా దీక్షితుని ఇరువురు పుత్రులైన భాస్కర దీక్షితుడు, రాజాచూడామణి దీక్షితుడు
లక్ష్మీకుమార తాతాచార్యులూ నృత్య, గాన విద్యల్లో ఆరితేరిన దిట్టలు. రామభద్రాంబ మొదలైన వారందరూ రఘునాథుని ఆస్థానం అలంకరించినవారే. ఆయన ఆధ్వర్యంలో తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. ఎన్నో యక్షగానాలు నాటక రూపంలో ప్రదర్శింపబడ్డాయి.
రఘునాథనాయకుని అనంతరం విజయరాఘవనాయకుడు రాజ్యానికి వచ్చి 1663 నుండి 1673 వరుకూ పరిపాలించాడు. రఘునాథనాయకునివలెనే ఈయన కూడ సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకళలను పోషించాడు. మువ్వగోపాల పద కర్తయైన క్షేత్రయ్య విజయ రాఘవనాయకుని ఆస్థానంలో చాలా సన్మానా లందుకున్నాడు. ఈ క్షేత్రయ్య పదాలు ఈనాటికీ దక్షిణా పథమంతటా బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. ఇంకా కళాకారులైన పురుషోత్తమ దీక్షితుడు, పసుపులేటి రంగాజమ్మ, కోనేటి దీక్షితుడు, కాంచరసు వెంకటపతి సోమయాజి, మన్నారుదేవుడు మొదలైన వారెందరో యక్షగాన రచయతలుగాను, ప్రదర్శకులుగాను ప్రసిద్ధి పొందారు.

రఘునాథ నాయకుని మంత్రి.

(1) గోవింద దీకితుడు

(2) పురుషోత్తమదీక్షితుడు

(3) కోనేటి దీక్షితుడు

(4) భాస్కర దీక్షితుడు

[Question ID = 375][Question Description = S1_Telugu_Q135]

1. 1 [Option ID = 1497]
2. 2 [Option ID = 1498]
3. 3 [Option ID = 1499]
4. 4 [Option ID = 1500]

Topic:- Telugu_Q136-150_L2_P2_CTET

1)

భారతీయ తరగతి గదిలో ఉండే బహుళ భాషా స్వభావాన్ని ఒక వనరుగా వాడుకోవాలి.తద్వారా స్వభావాన్ని ఒక వనరుగా వాడుకోవాలి. తద్వారా ప్రతి విద్యార్థి–

(1) అనేక భాషా నైపుణ్యాలను నేర్చుకుంటాడు.

(2) వివిధ భాషలు నేర్చుకుంటాడు.

(3) సురక్షితంగా ఉంటాడు. ఆమోదింపబడిట్లు భావిస్తాడు.

(4) అనేక విధాలుగా వ్యక్తీకరణ చేస్తాడు

[Question ID = 376][Question Description = S1_Telugu_Q136]

1. 1 [Option ID = 1501]
2. 2 [Option ID = 1502]
3. 3 [Option ID = 1503]
4. 4 [Option ID = 1504]

2)

ఈ క్రింది వాటిలో పఠనానికి అత్యంత ఎక్కువగా సరిపోయేది.

(1) చదవటం అంటే కేవలం ప్రతీకలను డీకోడ్ చేయటమే

(2) చదవటం అంటే వాచకాన్ని సరిగా ఉచ్చరించటమే

(3) చదవటం అంటే వాచకాన్ని అవగాతం చేసుకోవటం

(4) చదవటం అంటే వాచకంలోని స్పెల్లింగ్‌లను బట్టీపట్టడం

[Question ID = 377][Question Description = S1_Telugu_Q137]

1. 1 [Option ID = 1505]
2. 2 [Option ID = 1506]
3. 3 [Option ID = 1507]
4. 4 [Option ID = 1508]

3)

ఈ క్రింది వాటిలో ఏది విస్తృత పఠనానికి సంబంధించిన టెక్నిక్ కాదు

(1) స్కిమ్మింగ్

(2) స్కానింగ్

(3) బృందపఠనం

(4) మౌనపఠనం

[Question ID = 378][Question Description = S1_Telugu_Q138]

1. 1 [Option ID = 1509]
2. 2 [Option ID = 1510]
3. 3 [Option ID = 1511]
4. 4 [Option ID = 1512]

4) స్వేచ్ఛగా రాయటం అనేది రచయితలకు ఉపకరిస్తుంది ఎందుకంటే-

(1) ఎడిట్ చేసుకోవటంలో ఉపకరిస్తుంది.

(2) రాయటానికి అది ఆలోచనలను అందిస్తుంది.

(3) వాచకాన్ని పూర్తి చేయటంలో అది లాభసాటిగా ఉంటుంది.

(4) తప్పులు దిద్దటంలో అది సహాయాన్ని అందిస్తుంది

[Question ID = 379][Question Description = S1_Telugu_Q139]

1. 1 [Option ID = 1513]
2. 2 [Option ID = 1514]
3. 3 [Option ID = 1515]
4. 4 [Option ID = 1516]

5) రాసే క్రమంలో మైండ్‌మ్యాప్‌లు సృష్టించటం ఏ సందర్భంలు గొప్ప వ్యూహం

(1) సమీక్షించటం

(2) రాయటం(డ్రాఫ్టింగ్)

(3) ముందుగారాయటం(ప్రీరైటింగ్)

(4) ముగించటం(ఫైనలైజింగ్)

[Question ID = 380][Question Description = S1_Telugu_Q140]

1. 1 [Option ID = 1517]
2. 2 [Option ID = 1518]
3. 3 [Option ID = 1519]
4. 4 [Option ID = 1520]

6)

ఒక ఉపాధ్యాయురాలు తరగతిగదిలో విద్యార్థి నిజజీవితంలోని సన్నివేశాలను ఉపయోగిస్తుంది. లక్ష్యభాష మాట్లాడేటట్లు వాళ్లను ఉత్సహపరుస్తుంది. అందుకు ఆమె ఉపయోగించాలి.

(1) భావప్రసారపద్ధతి

(2) నిర్మాణవాదపద్ధతి

(3) ఆడియోలింగ్వల్‌పద్ధతి

(4) వ్యాకరణ అనువాద పద్ధతి.

[Question ID = 381][Question Description = S1_Telugu_Q141]

1. 1 [Option ID = 1521]
2. 2 [Option ID = 1522]
3. 3 [Option ID = 1523]
4. 4 [Option ID = 1524]

7)

భాష మన ఆలోచనలను రూపుదిద్దుతుందనే అభిప్రాయం అంటే భాష ప్రపంచాన్ని గురించి మనం ఆలోచించేవిధానాన్ని, అవగాహన చేసుకునే పద్ధతిని నిర్ణయిస్తుందనే విషయం దీనికి సంబంధించింది. -

(1) భాషా సంబంధసాపేక్షికత

(2) భాషా సామాజికీకరణ

(3) స్టీఫెన్ క్రీషెన్ సిద్ధాంతం

(4) సాఫిర్-వార్ఫ్‌సిద్ధాంతం

[Question ID = 382][Question Description = S1_Telugu_Q142]

1. 1 [Option ID = 1525]

2. 2 [Option ID = 1526]
3. 3 [Option ID = 1527]
4. 4 [Option ID = 1528]

8)

మానవులు ఇతరనైపుణ్యాలను, సామర్థ్యాలను అనుభవం ద్వారా నేర్చుకున్నట్లే భాషను నేర్చుకుంటారు అని ఒక ఉపాధ్యాయురాలు విశ్వసిస్తుంది. ఆమె ఏ సిద్ధాంతకర్తతో ఈ విషయమై ఏకీభవిస్తుంది.

(1) పియాజెట్

(2) చామ్‌స్కీ

(3) స్కిన్నర్

(4) వైగాట్‌స్కి

[Question ID = 383][Question Description = S1_Telugu_Q143]

1. 1 [Option ID = 1529]
2. 2 [Option ID = 1530]
3. 3 [Option ID = 1531]
4. 4 [Option ID = 1532]

9) భాషా పూర్వదశకు చెందిన పిల్లవాడిలక్షణం

(1) ఏడవటం, కువకువలాడటం, నాచాలత

(2) ఒక పద ఉచ్చారణ

(3) రెండేసి పదాల ఉచ్చారణ

(4) టెలిగ్రాఫిక్ భాష

[Question ID = 384][Question Description = S1_Telugu_Q144]

1. 1 [Option ID = 1533]
2. 2 [Option ID = 1534]
3. 3 [Option ID = 1535]
4. 4 [Option ID = 1536]

10) మన శరీర భంగిమలు, కదలికలు, కంటిచూపు లాంటివి దీనికి ఉదాహరణలు.

(1) సంకేతాలు

(2) శబ్దేతరభావప్రసారం

(3) శబ్దసంబంధితభావప్రసారర

(4) కంప్యూటర్ ద్వారాజరిగే భావప్రసారం

[Question ID = 385][Question Description = S1_Telugu_Q145]

1. 1 [Option ID = 1537]
2. 2 [Option ID = 1538]
3. 3 [Option ID = 1539]
4. 4 [Option ID = 1540]

11)

భాషమాట్లాడేవారికి పదాలను కలిపి,అర్థాలను ఇచ్చేందుకు సహాయకారిగా ఉండేనియమాలవ్యవస్థ అన్నిభాషలకూ ఉంటుంది. ఈ నియమాల వ్యవస్థ __________.

(1) సింటాక్స్

(2) వ్యాకరణం

(3) సంకేతం

(4) సెమాంటిక్

[Question ID = 386][Question Description = S1_Telugu_Q146]

1. 1 [Option ID = 1541]
2. 2 [Option ID = 1542]
3. 3 [Option ID = 1543]
4. 4 [Option ID = 1544]

12)

ఒక ఉపాధ్యాయురాలు తన విద్యార్థులను ఇద్దరిద్దరు చొప్పున కూర్చోమని ఆదేశించింది. ఆమె వారికి ఒక చిత్రం ఇచ్చి దానిపై తన భాగస్వామితో అభిప్రాయలను ఆచిత్రంపై పంచుకోమనికోరుతుంది. ఆ ఉపాధ్యాయురాలు వాడుతున్న వ్యూహం__________.

(1) సమఉజ్జీల మధ్య సంభాషణ

(2) బృంద సంభాషణ

(3) ఉపాధ్యాయురాలు సమకూర్చిన అభ్యసనం

(4) ప్రాజెక్టుపని

[Question ID = 387][Question Description = S1_Telugu_Q147]

1. 1 [Option ID = 1545]
2. 2 [Option ID = 1546]
3. 3 [Option ID = 1547]
4. 4 [Option ID = 1548]

13)

డిస్‌గ్రాఫియా అనేది ఒక అభ్యసనవైకల్యం. అది ఈక్రింది వాటిలో దేనిని ప్రభావితం చేస్తుంది.

(1) పఠన క్లిష్టతకు దారి తీసే మాటల శబ్దాలను గుర్తించటం

(2) కదలికలు మరియు సమన్వయం

(3) చేతిరాత మరియు చక్కటి మోటారు నైపుణ్యాలు

(4) భావ ప్రసారం

[Question ID = 388][Question Description = S1_Telugu_Q148]

1. 1 [Option ID = 1549]
2. 2 [Option ID = 1550]
3. 3 [Option ID = 1551]
4. 4 [Option ID = 1552]

14)

రచనా పరిక్రమ పద్ధతి (ప్రాసెస్ రైటింగ్) లో రాయటానికి ముందు మేథోమథనం కీలకం ఎందుకంటే __________.

(1) లిఖిత ప్రతిని పరివర్ధితం చేయటానికి అది కీలకమైన వ్యూహం

(2) ఎడిటింగ్‌లో అది ఉపకరిస్తుంది

(3) అది ఆలోచనను పురిగొల్పుతుంది

(4) అది తిరిగి రాయటంలో ఉపకరిస్తుంది

[Question ID = 389][Question Description = S1_Telugu_Q149]

1. 1 [Option ID = 1553]
2. 2 [Option ID = 1554]
3. 3 [Option ID = 1555]
4. 4 [Option ID = 1556]

15) మాట్లాడే నైపుణ్యాలు కలగలసి వుండే భాషాసంబంధ అంశాలు __________.

(1) ఉచ్చారణ, వ్యాకరణం, పదసంపద

(2) లిఖిత ప్రతి లేక పదాలు

(3) భాషను ఉపయోగించటంలో ఉండేసాంఘిక, సాంస్కృతిక నియమాలు

(4) ధారాళంగా మాట్లాడటం

[Question ID = 390][Question Description = S1_Telugu_Q150]

1. 1 [Option ID = 1557]
2. 2 [Option ID = 1558]
3. 3 [Option ID = 1559]
4. 4 [Option ID = 1560]